

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

GYMNÁZIUM ANTONA BERNOLÁKA

LICHNEROVA 69, 903 01 SENEC

DEJEPIS, GEOGRAFIA, OBČIANSKA NÁUKA,
ISCED 3A

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBSAH

Dejepis 4 – ročná forma štúdia	3
Dejepis 1. ročník	16
Dejepis 2. ročník	23
Dejepis 3. ročník	31
Seminár z dejepisu 4. ročník (voliteľný predmet)	38
Geografia 4 – ročná forma štúdia	55
Geografia 1. ročník	71
Geografia 2. ročník	78
Geografia 3. ročník	93
Geografia 4. ročník	100
Seminár z geografie 4. ročník (voliteľný predmet)	107
Občianska náuka 4 – ročná forma štúdia	134
Občianska náuka 3. ročník	145
Občianska náuka 4. ročník	152
Spoločenskovedný seminár 4. ročník (voliteľný predmet)	157

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

HODINOVÉ DOTÁCIE

Vzdelávacia oblasť	Predmet/ročník	1.	2.	3.	4.	spolu
Človek a spoločnosť	dejepis	2	2	2		6
	geografia	1	2	1	1+1	6
	občianska náuka			2	1+1	4
	seminár z dejepisu				2	2
	seminár z geografie				2	2
	spoločenskovedný seminár				2	2

DEJEPIS

4 – ROČNÁ FORMA ŠTÚDIA

SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Riziká
zapojenie učiteľa do modernizácie vzdelávacieho procesu pomocou IKT v predmete dejepis využívanie IKT v predmete návštevy seneckého múzea účasť na besedách s historikmi dejepisná olympiáda	nedostatok nových didaktických pomôcok	medzipredmetové vzťahy	nedostatok financií na modernizáciu vzdelávacieho procesu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločentiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE PREDMETU

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom:

- poznávať históriu, ktorá nepredstavuje uzavretú minulosť (sumu faktov a letopočtov) so vždy konečnými a jednostrannými interpretáciami
- poznávať históriu, ktorá je výsledkom mnohostranného a protirečivého procesu
- poznávať históriu na základe kritickej analýzy primeraných multiperspektívnych (mnohostranných) školských historických prameňov, ktoré považujeme za základný prostriedok nadobúdania spôsobilosti rozumieť dejinám, preto aj za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i učebníc dejepisu
- rozvíjať komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, prostredníctvom ktorých žiaci riešia uvedené úlohy a problémy
- rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti
- závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (SPÔSOBILOSTI)

ŽIACI SI KLADÚ OTÁZKY - POUŽIJÚ ICH NA OSVOJOVANIE DANÝCH VÝZNAMOV, KTORÉ SÚVISIA S RIEŠENÍM ZÁKLADNÝCH OPERÁCIÍ.

S HISTORICKÝM ČASOM

- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchronných celkov
- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
- identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
- používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti

S HISTORICKÝM PRIESTOROM

- rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
- chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
- chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
- chápať úlohu osobností v dejinách

S HISTORICKÝMI FAKTAMI, UDALOSŤAMI, JAVMI A PROCESMI

- vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
- charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
- určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
- vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
- objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
- charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- sledovať proces vývoja platidiel od najstarších čias až po súčasnú dobu a aj tieto vedomosti a poznanie jednotlivých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti má byť schopný využiť na finančné zabezpečenie vlastnej budúcnosti

APLIKUJÚ ICH V NOVÝCH SITUÁCIÁCH, V „SKÚMATEĽSKÝCH“ POSTOJOCH A PRACOVNÝCH POSTUPOCH PRI ANALÝZE ŠKOLSKÝCH HISTORICKÝCH PÍSOBNÝCH, OBRAZOVÝCH, GRAFICKÝCH A HMOTNÝCH PRAMEŇOV - STOPÁCH PO MINULOSTI.

- pri vymedzovaní predmetu skúmania
- pri analyzovaní štruktúry problému
- pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
- pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
- pri myslení v alternatívach
- pri vytvorení plánu skúmania
- pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
- pri vytváraní záznamu zo skúmania

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

PRI VYHĽADÁVANÍ RELEVANTNÝCH INFORMÁCIÍ

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z odbornej, populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie

PRI VYUŽÍVANÍ TÝCHTO INFORMÁCIÍ A VERIFIKOVANÍ ICH HODNOTY

- pri vyberaní informácií
- pri organizovaní informácií
- pri porovnávaní informácií
- pri rozlišovaní informácií
- pri zaraďovaní informácií
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

PRI ŠTRUKTÚROVANÍ VÝSLEDKOV, VÝSTUPOV A POTVRDENÍ VYBRANÉHO POSTUPU

- pri zoradení výsledkov
- pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného pri určovaní podstatného, kľúčového
- pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
- pri vyhodnocovaní správnosti postupu
- pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

Klasifikácia v predmete dejepis sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl.

V rámci snahy o prekonanie tzv. transimisívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

Pri klasifikácii výsledkov v týchto predmetoch sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- b) schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,
- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa klasifikujú podľa nasledujúcich kritérií v primeranom rozsahu pre príslušný ročník štúdia.(Metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu stredných škôl).

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine.

SÚŤAŽE, PROJEKTY A EXKURZIE

- Vedomostné olympiády
- Exkurzia do Osvienčimu
- Návšteva múzeí (Senec, Bratislava)
- Besedy s historikmi
- Historická Bratislava
- Exkurzia na Devín
- Slovenské národné múzeum
- Bradlo – Košariská

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby dejepisu sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych dejinných obdobiach a v rôznych oblastiach sveta,
2. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
3. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
4. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. sledovať proces vzniku a rozšírenia jednotlivých druhov médií a ich vplyvu na spoločnosť v danej dejinnej situácii,
3. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
4. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
5. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
2. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
3. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
4. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. spoznávať kultúrneho dedičstvo našich predkov,
2. poznávať zvyky, tradície predkov, ich ľudové povesti, piesne, tradičné ľudové remeslá, jedlá,
3. objavovanie Slovenska a osobitostí jednotlivých jeho regiónov prostredníctvom exkurzií,
4. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
5. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstva, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

ENV	Environmentálna výchova
MV	Mediálna výchova
MKV	Multikultúrna výchova
OŽZ	Ochrana života a zdravia
OSR	Osobný a sociálny rozvoj
RV	Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra
TP	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsoby používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

1. ROČNÍK

UČEBNÉ ZDROJE

• Literatúra

- BADA M., BOCKOVÁ A., KRASNOVSKÝ B., LUKAČKA J., TONKOVÁ M. - Dejepis : pre I. ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo : Mladé letá, 2011. 271 s.
- atlasy:
- GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

• Didaktická technika

PC, dataprojektor

• Materiálne výučbové prostriedky

nástenné mapy, videonahrávky, DVD, prezentácie

• Ďalšie zdroje

Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Historikova dielňa a historické pramene	OSR- 4 TPPZ- 2	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	
Fenomény antického sveta	OSR- 4 MKV- 1 TPPZ - 5	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Geografia- oblasti Ázie, Európy
Fenomény stredovekého sveta	MKV- 1 MKV- 3 MKV- 4 TPPZ- 6		Geografia- štáty Európy

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	OSR- 3 RV- 2 OSR- 1 TPPZ- 3		Geografia- stredná Európa SJ- Starosloviencia
Uhorské kráľovstvo	MKV RV- 2 TPPZ- 4	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Geografia- stredná Európa
Fenomény novovekého sveta	MV- 3 OSR- 2 MV- 1 OSR- 4 TPPZ- 6		Geografia- moderné štáty, multikultúrna výchova
Habsburská monarchia v novoveku	RV- 1 RV- 2 TPPZ- 5		Geografia- európske štáty, multikultúrna výchova

Tematický celok	Výkonový štandard		Stratégie vyučovania		Hodnotenie		
	Téma	Obsahový štandard	formy	metódy	forma	prostriedok	
Historikova dielňa a historické pramene	Predmet a úloha hist. vedy, historické pramene Pomocné vedy historické Rôzne koncepcie výkladu histórie Významní svet. a slov. Historici	metódy práce historika klasifikácia	Žiaci - porovnávajú metódy historiografie s metódami exaktných vied, - si uvedomia hranice objektivity historika, - rozoznávajú rôzne druhy prameňov.	Vyučovacia hodina zákl. typ opakovanie skupinová práca praktická aktivita	rozhovor, samostatná práca práca vo dvojiciach rozhovor prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Fenomény antického sveta	Najstaršie štáty na úrovni Grécka Grécko kráľov Raná grécka tyrania Olympijské hry Grécko v klasickom	idol, kňazka, labyrint, mýtus politický systém kalokagatia ostrakizmus, stratég	Žiaci - uvedú znaky priamej demokracie. - zhodnotia význam kalokagatie pre súčasnosť.	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca praktická aktivita	prezentácia, výklad samostatná práca výklad prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>období Sparta Atény. Aténska demokracia</p> <p>Peloponézska vojna Grécka klasická kultúra Helenistické Grécko Helenistická kultúra Etruská civilizácia Kráľovský Rím Rímska republika Rímska republika</p> <p>Rímska republika</p> <p>Rané cisárstvo</p> <p>Neskoré cisárstvo</p> <p>Kresťanstvo v období rímskeho cisárstva</p>	<p>théti antická demokracia</p> <p>vzdelanosť a kultúra helénska, helenistická, hegemónia, mystéria, cenzus, federácia, senát, snem, nobilita, patricijovia, plebejci, provincia</p> <p>„Hanibal pred bránami“ „Pyrrhovo víťazstvo“ Diktátor, optimáti, populári, triumvirat, adoptovať, kolóni, Limes, Romanus, pretoriáni, principát, dominát, diecéza, tetrarchia</p>	<p>- porovnávajú antickú demokraciu s modernou demokraciou - analyzujú reč Perikla nad hrobmi padlých. - analyzujú Tukydidovu a Plutarchovu charakteristiku. Perikla ako politika.</p> <p>- porovnávajú politický systém aténskej demokracie a rímskej republiky.</p> <p>- zovšeobecnia civilizačný odkaz antiky pre súčasnosť. - špecifikujú podmienky vzniku kresťanstva v období rímskeho cisárstva.</p>		<p>práca s mapou práca s prameňom, výklad výklad, rozhovor práca s mapou samostatná práca, prezentácia</p> <p>práca s obrazovým materiálom práca s prameňmi</p> <p>práca s mapou, výklad výklad, samostatná práca práca v dvojici samostatná práca, tvorba poznámok</p> <p>práca s obrazom, výklad</p> <p>prezentácia, film</p>		
Fenomény stredovekého sveta	<p>Feudalizmus Zmeny v Európe Franská ríša</p>	<p>feudum, monarcha, stavy, dominikál, rustikál, feudálna renta, heretik svetská vs.</p>	<p>Žiaci - identifikujú sociálnu štruktúru spoločnosti v období raného a vrcholného stredoveku. - charakterizujú premeny</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s obrazom výklad práca so schémou</p>	<p>- ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Byzantská ríša Islam</p> <p>Veľká schizma</p> <p>Križiacke výpravy</p> <p>Normani</p> <p>Dejiny Francúzska do konca storočnej vojny</p> <p>Dejiny Anglicka do nástupu Tudorovcov</p> <p>Svätá rímska ríša</p> <p>Kresťanstvo v stredoveku</p>	<p>cirkevná moc, hrad, mesto, dedina, kláštor,</p> <p>kresťanstvo a islam</p> <p>vzdelanosť, kultúra európskeho západu a východu</p> <p>cézaropapizmus, ikonoklazmus, legát, patriarcha, schizma, runové písmo</p>	<p>stredovekého štátu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nakreslia graf lénnych vzťahov. - porovnávajú postavenie panovníka západnej Európy s Byzantskou ríšou - rozlíšia pojmy vazal, poddaný. - uvedú príčiny napätia medzi svetskou a cirkevnou mocou. - odhalia vzťahy medzi mestom a dedinou. - vymenujú špecifické znaky kráľovského mesta - vysvetlia pojem privilégium - vystihnú spoločné a rozdielne znaky kresťanstva a islamu. - uvedú dôsledky Veľkej schizmy. - vysvetlia pojem reconquista - opíšu životné podmienky Normanov - vysvetlia proces nástupu Tudorovcov na anglický trón 	<p>opakovacia</p>	<p>práca s mapou, výklad, práca vo dvojici</p> <p>výklad, práca s prameňmi</p> <p>práca s mapou, s prameňmi, samostatná práca</p> <p>práca s mapou, práca s prameňom</p> <p>film</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>výklad</p> <p>prezentácia</p>	<p>- písomné skúšanie</p>	<p>projektu</p>
<p>Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline</p>	<p>Slovania, Samova ríša</p> <p>Pribinovo kniežatstvo</p> <p>Vznik Veľkej Moravy</p> <p>Cyril a Metod</p>	<p>Kontinuita, osídlenie, kmeňové zväzy,</p> <p>byzantská misia, hradisko trojjazyčníci</p> <p>Starí Maďari</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymenujú najstaršie národy v Karpatskej kotline. - vymedzia pravlasť Slovákov. - rozpoznajú migračné prúdy Slovanov - charakterizujú slovensko-avarské spoluzitie. - vyberú z Fredegarovej kroniky 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s mapou, samostatná práca, tajnička</p> <p>práca s obrazom</p> <p>práca s prameňom, práca s mapou</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Zánik Veľkej Moravy		<p>informácie o Samovi a jeho ríši</p> <ul style="list-style-type: none"> - opíšu život na slovanskom hradisku - vysvetlia okolnosti vzniku Veľkej Moravy - odhalia príčiny a dôsledky napätia medzi Mojmirom a Pribinom, Rastislavom a Svätoplukom. - charakterizujú vzťahy medzi Veľkou Moravou a Franskou ríšou. - opíšu pôsobenie Konštatína a Metoda na Veľkej Morave. - analyzujú list Rastislava Michalovi III. - vyberú dôvody, ktoré uvádza Rastislav vo svojom liste Michalovi III. - odhalia príčiny sporov o slovanskú liturgiu na základe analýzy prameňov. 		<p>samostatná práca, práca s obrazom</p> <p>práca vo dvojiciach, tajnička</p>		
Uhorské kráľovstvo	<p>Formovanie Uhorského kráľovstva</p> <p>Slováci v Uhorsku</p> <p>Spôsob fungovania a organizácia štátu</p> <p>Slovensko za vlády Anjouovcov</p> <p>Vzdelanosť a kultúra uhorského</p>	<p>Panovník, dynastia, tatarsky vpád</p> <p>Začlenenie územia Slovenska, formovanie slovenskej etnicity, etnický obraz v stredoveku, župa, cirkevná správa, mestá, mestské privilégia, uhorskí magnáti, kolonizácia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - opíšu proces formovania Uhorského kráľovstva. - poznajú postupný proces začleňovania Slovenska do Uhorska - analyzujú Ponaučenia kráľa Štefana synovi Imrichovi - uvedú výhody a nevýhody mnohonárodnostného uhorského štátu - na základe analýzy 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p> <p>opakovanie</p>	<p>prezentácia</p> <p>práca s mapou, výklad</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička, rozhovor, výklad</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	stredoveku	Uhorsko vo vzťahu k českému a poľskému kráľovstvu, slovenská gotická cesta,	jednotlivých článkov Zlatej buly zhodnotia jej význam - analyzujú Privilégium pro Slavis formovania slovenskej etnickej identity				
Fenomény novovekého sveta	Renesancia humanizmus Reformácia a protireformácia Osvietenstvo Absolutizmus a parlamentarizmus Vznik USA Veľká francúzska revolúcia	humanizmus a renesancia kníhtlač, mešťan, podnikateľ, absolutizmus, parlamentarizmus, revolúcia Deklarácia nezávislosti USA republika, jakobínsky teror	Žiaci - vysvetlia pojem kníhtlač a zhodnotia význam kníhtlače pre človeka raného novoveku a človeka súčasnosti - uvedú pozitíva a negatíva slobodného šírenia myšlienok - porovnajú možnosti slobody prejavu v stredoveku a novoveku - sa zoznámia na základe analýzy prameňov s osobnosťami renesancie a humanizmu - vytvoria mentálnu mapu pojmov, ktoré súvisia so stredovekým a novovekým myslením. - na základe analýzy prameňov vysvetlia príčiny reformácie. - na mape ukážu smery šírenia reformácie v Európe. - vysvetlia hlavné dôsledky reformačného procesu. - vysvetlia rozhodnutia Tridentského koncilu v kontexte reakcie katolíckej cirkvi. - určia význam objavu kníhtlače - definic rozdiel medzi	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	samostatná práca, práca s prameňmi, rozhovor práca s mapou, rozhovor, prezentácia práca s prameňmi, výklad práca s obrazom tajnička demonštrácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			absolutizmom a parlamentarizmom - vymenujú príčiny, ktoré viedli k revolúcii				
Habsburská monarchia v novoveku	Vývoj po Moháčskej bitke Slovensko v susedstve Turkov Protihabsburské stavovské povstania Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie Reformy Jozefa II. Habsburgovci v európskej politike Súperenie Habsburgovcov o hegemoniu s Francúzskom Vznik prusko-rakúskeho súperenia Zovšeobecnenie	Moháč, Habsburgovci, rozdelenie Uhorska Slovensko na hranici Satumarsky mier Osvietensky absolutizmus Jezuisticky a tereziánsky školský systém. Koniec nevoľníctva, náboženská tolerancia	Žiaci - uvedú politické hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón - identifikujú dôležité medzníky vojen s Turkami - nakreslia do obrysovej mapy nové územné členenie Uhorska - uvedú dôsledky tureckej prítomnosti v Uhorsku - na jednom príklade uvedú príčiny a dôsledky protihabsburských stavovských povstaní - uvedú príklady sobášnej politiky Habsburgovcov	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	práca s prameňom, samostatná práca samostatná práca, práca s mapou práca vo dvojiciach tajnička výklad, rozhovor výklad, samostatná práca výklad, práca s prameňom výklad, práca s prameňom tajnička, prezentácia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**

- BOCKOVÁ A., KAČÍREK Ľ., KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis : pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo : Mladé letá, 2012. 223 s.
- BARTL J., KAČÍREK Ľ., OTČENÁŠ M. - Dejepis pre 2. ročník gymnázií - Národné dejiny, SPN, Bratislava, 2002, 173 s.
- KAMENICKÝ M., KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis. Svetové dejiny pre 2. roč. gymnázií.
• Bratislava: SPN 2003. 199 s.
- atlasy:
 - GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
 - ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

- **Didaktická technika**

PC, dataprojektor

- **Materiálne výučbové prostriedky**

nástenné mapy- historické, prezentácie

- **Ďalšie zdroje**

Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Zrod modernej doby a nacionalizmus	TPPZ- 1 OSR- 1 MKV- 2 OŽZ- 2 MV- 3 TPPZ- 6	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Občianska náuka- medziľudské vzťahy, nacionalizmus
Moderný slovenský národ	MKV- 1 OSR- 3 MV- 3 OŽZ- 2	2.3: Kontrolovať osobné informácie	Geografia - stredná Európa SJL- Bernolákovci, Štúrovci, spisovná slovenčina
Európska expanzia 1492 – 1914	MKV- 4 TPPZ- 6		Geografia- svetové kontinenty a oceány
Od koncertu veľmocí k prvej svetovej vojne	Mediálna kultúra- 2 TPPZ- 5		Geografia- Európa
Slováci v Rakúsko – Uhorsku	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 3 OŽZ- 2 Osobnostný a sociálny rozvoj- 3 TPPZ- 1		Geografia- stredná Európa, Občianska náuka- medziľudské vzťahy, nacionalizmus

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<ul style="list-style-type: none"> • opíšu zmeny v živote moderného človeka • zhodnotia život kapitalistu (podnikateľa), robotníka, žien, detí v 19. st., • porovnajú spôsob života v meste a na dedine v 19. st. s predchádzajúcimi obdobiami, • pochopia historický význam vzniku národných štátov, • porovnajú spôsob zjednotenia Nemecka a Talianska, • posúdia rozdiel medzi národným hnutím Nacionalizmom, 				
Moderný slovenský národ	<p>Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie</p> <p>Slovensko a Habsburská monarchia v rokoch 1780 – 1848</p> <p>Formovanie moderného slovenského národa</p> <p>Bernolákovci a jazyková otázka</p> <p>Idea slovenskej vzájomnosti</p> <p>Štúrovská generácia</p> <p>Ľ. Štúr – video</p> <p>Žiadosti slovenského národa</p> <p>Žiadosti slovenského národa – analýza textu</p> <p>Slováci v revolúcii</p>	<p>spisovný jazyk, maďarské národné hnutie, učenecká fáza národného hnutia (Bernolák, Palkovič)</p> <p>všeslovanská vzájomnosť (Kollár, Šafárik)</p> <p>politické programy (Štúr)</p> <p>od kultúrnych k politickým požiadavkám Slováci medzi Viedňou a Budapešťou</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasnia proces formovania moderného slovenského národa, - identifikujú jednotlivé etapy formovania moderného slovenského národa, - charakterizujú znaky slovenského národného hnutia, - analyzujú historickú úlohu troch generácií slovenských národne uvedomelých dejateľov, - identifikujú spoločné a rozdielne spôsoby, ale i výsledky v činnosti slovenských vzdelancov, - uvedú dôvody nevyhnutnosti kodifikácie spisovného jazyka, - vysvetlia na konkrétnych udalostiach posun od jazykovo kultúrnych ku politickým aktivitám, - analyzujú 1. politický program Slovákov - Žiadosti národa slovenského, - charakterizujú maďarské národné hnutie, (L.Kossuth), - zhodnotia Štúrov politický program, - opíšu historickú úlohu 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>skupinová práca</p> <p>opakovanie</p>	<p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s mapou</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>výklad</p> <p>samostatná práca</p> <p>film</p> <p>práca s prameňom</p> <p>práca s prameňom – analýza textu</p> <p>práca s mapou, výklad</p> <p>film</p> <p>prezentácia</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	1848/49 Slováci v revolúcii 1848/49 Jar národov – video Zhrnutie, zovšeobecnenie		<p>revolučného roku 1848 v Rakúskej monarchii,</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikujú spoločné znaky revolúcií 1848/49 v Európe, - zhodnotia revolučné roky 1848/49 a boj Slovákov za národné práva, - zhodnotia výsledky revolučných rokov 1848/49 z pohľadu jednotlivých spoločenských (sociálnych) vrstiev, žijúcich v Rakúskej monarchii, 				
Európska expanzia 1492 – 1914	<p>Príčiny zámorských objavov</p> <p>Objavné plavby a ich dôsledky</p> <p>Reformácia Protireformácia Náboženské vojny Baroková kultúra Barok - video Zhrnutie tematického celku</p>	<p>hľadanie cesty do Indie,</p> <p>cesta okolo sveta, koloniálne ríše, kolonizátor, zámorský obchod, delenie sveta, europeizácia,</p> <p>stret kultúr,</p> <p>rasizmus</p> <p>jezuiti</p> <p>sloh, výstava, ideál</p>	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opíšu predpoklady a príčiny rozmachu zemepisných objavov v 15. storočí, - zostavia chronologickú tabuľku objavných plavieb, - identifikujú trasy putovania, najvýznamnejších moreplavcov, - zhodnotia pozitívne a negatívne stránky výsledkov zámorských objavov, - pochopia okolnosti vzniku koloniálnych ríš, - charakterizujú význam kolónií, - posúdia (porovnajú) vzťah objaviteľov (dobyvateľov) s objavenými, - rozoznajú (objasnia) na vybraných príkladoch vzťah kolonizátorov a kolonizovaných, - oboznámia sa s konkrétnymi prejavmi netolerantnosti a odporu v kontexte koloniálnej expanzie, - uvedú kľúčové európske mocnosti a osobnosti, ktoré sa zaslúžili o zámorské objavy, - pochopia nevyhnutnosť tolerantného rešpektovania iných kultúr, iných národov, iného 	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca</p> <p>Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca</p>	<p>výklad, práca s mapou, práca s obrazom</p> <p>práca s mapou, práca s textom, samostatná práca</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>práca s obrazom, analýza obrazového material, prezentácia</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>spôsobu správania sa, - vysvetlia okolnosti vzniku svetového trhu a svetového obchodu, - opíšu rozdelenie kolónií európskych veľmocí na začiatku novoveku, - porovnajú rozdelenie kolónií európskymi veľmocami na konci 19. storočia a na začiatku 20. storočia,</p>				
<p>Od koncertu veľmocí k prvej svetovej vojne</p>	<p>Vzostup západoeurópskych štátov</p> <p>Mocenský rast Francúzska</p> <p>Zrod budúcej moci – USA v 19. storočí</p> <p>Rusko a balkánske štáty</p> <p>Rozdelenie a „zánik“ mimoeurópskeho sveta</p> <p>Medzinárodné vzťahy v predvečer I. svetovej vojny</p> <p>Zhrnutie tematického celku</p>	<p>európska rovnováha</p> <p>imperializmus</p> <p>regionálne konflikty</p> <p>Trojopolok</p> <p>Dohoda</p>	<p>Žiaci:</p> <p>- pochopia príčiny zlyhania európskej rovnováhy určenej Viedenským kongresom, - opíšu znaky monopolistického kapitalizmu (imperializmu), ako produktu modernej doby záveru 19. storočia , - zhodnotia pomocou kľúčových udalostí (medzníkov) situáciu veľmocenskej politiky v 2. polovici 19. storočia (Anglicko, Francúzsko, Turecko, Rusko, Rakúsko, USA, Japonsko), - vysvetlia okolnosti vzniku veľmocenských blokov v závere 19. storočia, - zhodnotia zásadné regionálne konflikty záveru 19. storočia a na začiatku 20. storočia, ktoré urýchlili vznik 1. svetovej vojny, - porovnajú ciele Trojopolku a Dohody štátov na aktuálnu medzinárodnú situáciu , - analyzujú príčiny napätia a konfliktov medzi štátmi na začiatku 20</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>frontálne</p>	<p>samostatná práca</p> <p>výklad</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p> <p>práca s prameňom</p> <p>práca s mapou,</p> <p>práca s obrazovým materiálom a karikatúrou</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Slováci v Rakúsko –</p>	<p>Cesta Habsburskej monarchie</p>	<p>dualizmus</p>	<p>Žiaci:</p> <p>- opíšu cestu Habsburskej</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p>	<p>práca s prameňmi</p>	<p>- ústne</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	celku Zhrnutie tematického celku Záverečné zhrnutie a zovšeobecnenie		obdobiami, - objasnia príčiny vysťahovalectva, charakterizujú význam Slovákov v USA, oboznámia sa s osobnosťami amerických Slovákov,	individuálna práca, opakovanie			
--	---	--	---	-----------------------------------	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DEJEPIS

3. ROČNÍK

UČEBNÉ ZDROJE

• Literatúra

- BÁRTLOVÁ A., LETZ R. – Dejepis pre 3. ročník gymnázií – Národné dejiny, SPN – Mladé letá, Bratislava 2005, 191 s.
- KODAJOVÁ D., TONKOVÁ M. - Dejepis svetové dejiny pre 3. ročník gymnázií, SPN – Mladé letá, Bratislava 2006, 191 s.
- atlasy:
- GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.
- ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

• Didaktická technika

PC, dataprojektor

• Materiálne výučbové prostriedky

nástenné mapy- historické, prezentácie

• Ďalšie zdroje

Internet, www.infovek.sk, www.wikipedia.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Prvá svetová vojna	OŽZ- 2 MKV- 4	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány
Slováci a vznik ČSR	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 MV- 2		Geografia- stredná Európa
Na ceste k druhej svetovej vojne	MV- 3 OSR- 1	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Druhá svetová vojna	MKV- 2 Tvorba projektu a prezentačné zručnosti- 6		Geografia- Európa, Amerika, Ázia a svetové moria a oceány Občianska náuka- rasizmus, tolerancia, multikultúra
Konflikt ideológií	Osobnostný a sociálny rozhovor- 5 Mediálny rozvoj- 3	1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	Občianska náuka- rasizmus, tolerancia, multikultúra, štátne formy vlády
Premeny Československa	OSR- 4 MV- 3		Občianska náuka-multikultúra, štátne formy vlády Geografia- stredná Európa
Slovenská republika	MKV- 1 OŽZ- 2 MV- 3 TPPZ- 2		Geografia- stredná Európa Občianska náuka-multikultúra, tolerancia, štátne formy vlády
Pokus o vybudovanie socializmu a komunizmu	MV- 3 TPPZ- 6		Geografia- Európa, Rusko, USA Občianska náuka- štátne formy
Rok 1968 a normalizácia	OSR- 1 MV- 3		Geografia- Európa, Rusko Občianska náuka- štátne formy vlády
Vznik Slovenskej republiky (1993)	OSR- 1 OŽZ- 2 Ekologická výchova- 1 MV- 2 Multikultúrna výchova- 1 TPPZ- 5		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- štátne formy vlády

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie		
				formy	metódy	forma	prostriedok	
Prvá svetová vojna	Svet na prahu 20. storočia	život v zákopoch	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -zovšeobecnia príčiny prvej svetovej vojny -rozpoznajú kľúčové medzníky priebehu vojny -rekonštruujú život vojakov v zákopoch -rekonštruujú život v zázemí -analyzujú plagát ako súčasť vojnovnej propagandy -zdôvodnia používanie nových zbraní vo vojne v období industriálnej spoločnosti -zostavia sprievodcu po cintorínoch, pomníkoch či pamätníkoch v mieste svojho bydliska -zhodnotia dôsledky vojny -identifikujú geopolitické zmeny po prvej svetovej vojne -zostavia mentálnu mapu nástupníckych štátov 	Vyučovacia hodina zákl. typ	prezentácia práca vo dvojiciach samostatná práca, rozhovor, práca s mapou, práca s karikatúrou	- ústne skúšanie	ústna odpoveď	
	Prvá svetová vojna	život v zázemí		individuálna práca opakovanie	rozbor, práca s mapou, práca s karikatúrou		- písomné skúšanie	test
	Rusko v revolúcii	veda ako zbraň militarizmu,				výklad, práca s prameňom		
	Mierové usporiadanie sveta Zhrnutie	signatár				práca so schémou		
Slováci a vznik ČSR	Vplyv 1. svet. vojny na obyvateľstvo Slovenska Vplyv krajanov v zahraničí Práca s historickým textom Zahraničný a domáci československý odboj Pred vznikom Československej republiky Zhrnutie tematického celku	idea vzniku Československa, československý odboj, politické programy ČSR v geopolitike	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> -vystihnú situáciu na Slovensku v priebehu vojny -zdôvodnia prítomnosť vojenských operácií na území Slovenska -vymedzia medzníky domáceho a zahraničného odboja -zaujímajú postoj k významu vzniku ČSR (28. X.1918) -analyzujú politické dokumenty: Clevelandská dohoda, Pittsburská dohoda, Martinská deklarácia 	Vyučovacia hodina zákl. typ, individuálna práca	práca s prameňmi práca s obrazom práca s prameňom práca s mapou, výklad samostatná práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu	

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Na ceste k druhej svetovej vojne</p>	<p>Vznik moderného totalitného systému, Rusko 1918 – 1941 Vznik fašizmu v Taliansku, medzivojnové Nemecko</p> <p>Medzi demokraciou a totalitou Rast napätia v Európe v 30. rokoch Vzostup a svet mimoeurópskych krajín Začiatok novej epochy – premeny medzivojnového obdobia Zhrnutie</p>	<p>bolševický prevrat, komunizmus fašizmus a nemecký národný socializmus</p> <p>moderná demokracia (Veľká Británia, USA) status quo</p>	<p>Žiaci -rozlíšia znaky totalitného politického systému v Rusku a ZSSR (1917-1953) -špecifikujú znaky totalitných politických systémov v Taliansku a Nemecku -odhalia na konkrétnych príkladoch ciele propagandy totalitných režimov -vymedzia znaky demokratických politických systémov v medzivojnovom období -zhodnotia úroveň ľudských a občianskych práv v tomto období</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca frontálna</p>	<p>práca s prameňom, výklad Práca vo dvojiciach, práca s prameňom</p> <p>rozhovor, výklad</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Druhá svetová vojna</p>	<p>Smutné dni predvojnovkej krízy a prvé ohniská vojny Vítazný nástup fašizmu</p> <p>Život v okupovaných krajinách</p> <p>Cena za vojnu Práca s historickým textom Zhrnutie</p>	<p>Európa pod nemeckou hegemoniou plán Barbarossa</p> <p>protifašistická koalícia, odboj, etnické čistky</p> <p>holokaust, Osvienčim,</p>	<p>Žiaci -identifikujú príčiny vzniku II. svetovej vojny -rozčlenia jednotlivé etapy priebehu druhej II. Svetovej vojny -zdokumentujú holokaust na konkrétnom príbehu -rekonštruujú podobu protifašistického odboja na konkrétnom príbehu -identifikujú ciele a prostriedky vojnovkej propagandy bojujúcich strán na konkrétnych príkladoch -dokážu vplyv vedy a techniky na priebeh totálnej vojny -špecifikujú dôsledky II. svetovej vojny</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. Typ, frontálna a individuálna práca</p>	<p>práca s mapou, práca s karikatúrou, výklad</p> <p>samostatná práca práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Konflikt ideológií</p>	<p>Zápas supervelmocí o Európu</p>	<p>rozdelenie sveta</p>	<p>Žiaci -identifikujú príčiny vzniku</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. Typ</p>	<p>práca s mapou, práca s prameňmi</p>	<p>- ústne</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Stalinský systém</p> <p>Západné štáty a USA v 50. – 80. rokoch</p> <p>Rozpad koloniálnej sústavy</p> <p>Svetový komunizmus v praxi</p> <p>Čas 20. Storočia</p> <p>Integrácia Európy a vznik Európskej únie</p> <p>Opakovanie</p>	<p>od výstavby k pádu berlínskeho múru</p> <p>karibská kríza</p> <p>Solidarita</p> <p>Blízky východ, Ázia</p> <p>rok Afriky</p> <p>perestrojka, glasnosť</p> <p>EHS, Európska únia</p>	<p>bipolárneho sveta</p> <p>-zdokumentujú podstatné príklady krízových javov rozdeleného sveta</p> <p>-zdôvodnia príčiny pádu železnej opony</p> <p>-zaujímú postoj v problémovej diskusii: izraelsko-arabské spolužitie</p> <p>- zhodnotia process dekolonizácie v 2. Polovici 20. storočia</p> <p>-zdôvodnia vplyv perestrojky a glasnosti na vnútropolitický vývoj štátov východného bloku</p> <p>-vysvetlia mocenské a politické dôvody euroatlantickej hospodárskej a vojenskej spolupráce</p> <p>-rozpoznajú kľúčové medzníky procesu európskej integrácie (od idey k realizácii)</p>	<p>frontálna</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s obrazom</p> <p>práca s mapou, samostatná práca</p> <p>výklad, práca s mapou</p> <p>práca vo dvojiciach, výklad</p> <p>rozhovor, výklad</p> <p>výlôad, samostatná práca</p>	<p>skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Premeny Československa</p>	<p>Slovensko vstupuje do ČSR</p> <p>Politický vývoj v 20. rokoch</p> <p>Vývoj hospodárstva na Slovensku</p> <p>Kultúra, školstvo, osвета ...</p> <p>Slovensko pod tlakom rozbúranej Európy</p> <p>Autonómia Slovenska</p> <p>Práca s historickým textom</p> <p>Opakovanie</p>	<p>doformovanie slovenského moderného národa</p> <p>politický systém, menšiny,</p> <p>zmeny slovenskej spoločnosti, slovenská kultúra, slovenské politické prúdy,</p>	<p>Žiaci</p> <p>-analyzujú teóriu čechoslovakizmu</p> <p>-špecifikujú znaky politického systému ČSR</p> <p>-identifikujú podstatné príklady doformovania slovenského moderného národa</p> <p>-analyzujú hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky</p> <p>-rozlíšia hlavné prúdy slovenskej politickej scény v rámci ČSR</p> <p>-zaujímú postoj k prejavom centralizmu a autonomizmu</p> <p>-rozpoznajú príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráže</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca</p>	<p>práca s prameňom</p> <p>výklad, rozhovor</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca s obrazom samostatná práca, výklad</p> <p>práca vo dvojiciach, práca s prameňmi</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Slovenská republika	<p>Slovensko – nový štát na mape Európy Vnútorné dianie v Slovenskej republike Národnosti v Slovenskej republike</p> <p>Hospodársky, sociálny a kultúrny život</p> <p>Zahraničný a domáci odboj</p> <p>Opakovanie</p>	<p>autoritatívny režim</p> <p>židovský kódex</p> <p>každodennosť</p> <p>Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny protifašistický odboj, SNP,</p>	<p>Žiaci</p> <p>-rozpoznajú kľúčové medzníky vnútropolitického a zahraničnopolitického vývoja Slovenskej republiky</p> <p>-analyzujú hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky</p> <p>-objasnia riešenie židovskej otázky na konkrétnom príbehu</p> <p>-analyzujú židovský kódex</p> <p>-zdokumentujú na konkrétnych príbehoch každodenný život v Slovenskej republike</p> <p>-zaujímú postoj k rôznym názorom na SNP</p> <p>-vyhľadajú príklady účasti Slovákov na bojiskách II. svetovej vojny</p> <p>-vytvoria projekt: Slovenská republika (1939-1945) očami pamätníkov</p> <p>-zaujímú postoj v problémovej diskusii: politika ústupkov verzus úsilie o mier</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. Typ</p> <p>frontálne skupinová práca</p>	<p>práca s prameňmi výklad, rozhovor</p> <p>film</p> <p>samostatná práca</p> <p>práca s prameňmi</p> <p>samostatná práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Pokus o vybudovanie socializmu a komunizmu	<p>Slovensko na dejinnej križovatke Vláda komunistického strany Práca s historickým textom Spoločenská premena Slovenska Opakovanie tematického celku</p>	<p>od ľudovej demokracie ku komunistickej totalite odsun Nemcov, maďarská otázka, februárový prevrat podoby totality a jej obeť, odpor proti totalite</p>	<p>Žiaci</p> <p>-rozpoznajú medzníky vnútropolitického vývoja ČSR v rokoch 1945-1948</p> <p>-zdokumentujú prípravu komunistov na prevzatie a uskutočnenie moci v roku 1948 - vymedzia príčiny a dôsledky začlenenia ČSR do sovietskeho bloku</p> <p>-identifikujú na konkrétnych príkladoch formy odporu proti komunistickej totalite</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. Typ</p> <p>frontálne opakovanie</p>	<p>výklad, rozhovor výklad, samostatná práca práca s prameňmi práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
Rok 1968 a normaizácia	<p>Obrodný proces a jeho násilné</p>	<p>pražská jar normalizácia</p>	<p>Žiaci</p> <p>-vymedzia príčiny a dôsledky</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p>	<p>práca s obrazom, práca prameňmi</p>	<p>- ústne</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>potlačenie</p> <p>V opozícii Kultúra, veda, šport Opakovanie</p>	<p>podoby socialistickej každodennosti</p>	<p>reformného procesu v roku 1968</p> <p>-zaujmú postoj v problémovej diskusii: socializmus s ľudskou tvárou? -vysvetlia dôsledky obdobia tzv. normalizácie -zdokumentujú na konkrétnych príbehoch rôzne podoby každodenného života v komunistickej totalite (1948-1989)</p>	<p>individuálna práca praktická aktivita</p>	<p>práca s prameňmi samostatná práca</p>	<p>skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
<p>Vznik Slovenskej republiky (1993)</p>	<p>Prvý dotyk so slobodou</p> <p>Slovenská otázka opäť na scéne V samostatnom štáte do spoločne Európy V samostatnom štáte do spoločnej Európy Opakovanie</p> <p>Záverečné opakovanie</p>	<p>nežná revolúcia</p> <p>rozdelenie Československa vznik Slovenskej republiky Slovenská republika a EU krízové javy (Balkán) globálna dedina, terorizmus, ekológia informačná explózia mediálny svet</p>	<p>Žiaci</p> <p>-vymedzia príčiny a dôsledky zrútenia komunistického režimu v Československu -identifikujú príčiny a dôsledky rozdelenia Československa -diskutujú o význame vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 -rozpoznajú kľúčové medzníky vývoja Slovenskej republiky po roku 1993 -zdokumentujú na konkrétnych príkladoch klady a zápory globalizačných tendencií -čítajú kriticky jednotlivé médiá -analyzujú grafické pramene (mapa, graf, diagram, tabuľka) -analyzujú film ako školský historický prameň</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>individuálna práca opakovanie</p>	<p>práca s prameňmi</p> <p>práca s mapou výklad, rozhovor samostatná práca práca vo dvojiciach</p> <p>tajnička</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SEMINÁR Z DEJEPISU

4. ROČNÍK (VOLITEĽNÝ PREDMET)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Učivo sa skladá z poznatkov o slovenských a všeobecných dejinách, kultúre a hospodárstve v danom období. Žiaci si musia uvedomiť, že dejepis a história poskytujú ľuďom nielen nové poznatky, ktoré postupne využívajú, ale ovplyvňuje aj súčasnosť, spôsob života, život všedného dňa v minulosti i dnes. Metódy, formy a prostriedky vyučovania dejepisu majú stimulovať rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť.

Cieľom vyučovacieho predmetu je poskytnúť žiakom súbor vedomostí, zručností a kompetencií o historickom vývine, jeho javoch, zákonitostiach a vzťahoch medzi nimi, formovať logické myslenie a rozvíjať vedomosti, zručnosti a kľúčové kompetencie využiteľné aj v ďalšom vzdelávaní, odbornom výcviku a občianskom živote. Žiaci získajú poznatky o vybraných pojmoch, osvoja si odbornú terminológiu, budú ovládať postupy logického myslenia (analýzu, syntézu, dedukciu, indukciu, analógiu, vzťahy medzi príčinami a následkami), pochopia význam historických prameňov ako základného východiska pre poznanie minulosti a význam interpretácie týchto prameňov, budú ovládať prácu s historickými mapami a orientáciu na takejto mape. Žiaci nadobudnú presvedčenie o užitočnosti teoretických poznatkov a praktických zručností, že poznanie histórie má význam pre ich osobnostný rast nielen z hľadiska konkrétneho teoretického obsahu, ale aj z odhaľovania všeobecných princípov vývoja.

Žiaci získajú schopnosti čerpať informácie z rôznych zdrojov, porovnávať takéto zdroje a takéto (rôzne) informácie a pracovať s nimi, triediť, interpretovať, spracovávať do projektov.

Prostredníctvom poznania minulosti žiaci lepšie porozumejú súčasnosti, uvedomia si národnú príslušnosť, ocenia význam historických prameňov, pamiatok a význam starostlivosti o ne.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (SPÔSOBILOSTI)

ŽIACI SI KLADÚ OTÁZKY - POUŽIJÚ ICH NA OSVOJOVANIE DANÝCH VÝZNAMOV, KTORÉ SÚVISIA S RIEŠENÍM ZÁKLADNÝCH OPERÁCIÍ.

S HISTORICKÝM ČASOM

- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy v chronologickej postupnosti
- zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy do synchrónnych celkov
- rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií
- identifikovať rôzne časové štruktúry historického vývoja
- používať periodické termíny – medzníky ako jeden z prostriedkov orientácie v minulosti

S HISTORICKÝM PRIESTOROM

- rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi
- vystihnúť základné vývinové charakteristiky miestnych, regionálnych, národných, globálnych historických javov a procesov a prepojenosť medzi nimi
- chápať vzájomnú prepojenosť a podmienenosť hospodárstva, politiky, sociálnej organizácie a kultúry
- chápať vzťahy medzi individuálnym a sociálnym životom
- chápať úlohu osobností v dejinách

S HISTORICKÝMI FAKTAMI, UDALOSŤAMI, JAVMI A PROCESMI

- sledovať proces vývoja platidiel od najstarších čias až po súčasnú dobu a aj tieto vedomosti a poznanie jednotlivých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti má byť schopný využiť na finančné zabezpečenie vlastnej budúcnosti
- vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces
- charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov
- určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov
- vymedziť a popísať charakteristické znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr
- objasniť vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch
- charakterizovať vzhľadom na historickú podmienenosť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
- určiť vzhľadom na historickú situáciu význam a úlohu jednotlivých oblastí života spoločnosti a človeka, predovšetkým mytológiu, náboženstvo, vedy, umenie, každodenný život

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

APLIKUJÚ ICH V NOVÝCH SITUÁCIÁCH, V „SKÚMATEĽSKÝCH“ POSTOJOCH A PRACOVNÝCH POSTUPOCH PRI ANALÝZE ŠKOLSKÝCH HISTORICKÝCH PÍSOBNÝCH, OBRAZOVÝCH, GRAFICKÝCH A HMOTNÝCH PRAMEŇOV - STOPÁCH PO MINULOSTI.

- pri vymedzovaní predmetu skúmania
- pri analyzovaní štruktúry problému
- pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok
- pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť
- pri myslení v alternatívach
- pri vytvorení plánu skúmania
- pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania
- pri vytváraní záznamu zo skúmania

PRI VYHĽADÁVANÍ RELEVANTNÝCH INFORMÁCIÍ

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov
- kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z odbornej, populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie

PRI VYUŽÍVANÍ TÝCHTO INFORMÁCIÍ A VERIFIKOVANÍ ICH HODNOTY

- pri vyberaní informácií
- pri organizovaní informácií
- pri porovnávaní informácií
- pri rozlišovaní informácií
- pri zaraďovaní informácií
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

PRI ŠTRUKTÚROVANÍ VÝSLEDKOV, VÝSTUPOV A POTVRDENÍ VYBRANÉHO POSTUPU

- pri zoradení výsledkov
- pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného pri určovaní podstatného, kľúčového
- pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- pri vyhodnocovaní správnosti postupu
- pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio)

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

KLASIFIKÁCIA A HODNOTENIE

Klasifikácia v predmete sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl.

Pri klasifikácii výsledkov v predmete sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- b) kvalita a rozsah získaných schopností vykonávať požadované intelektuálne a praktické činnosti pri realizácii experimentov,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných javov a zákonitostí, prípadne teórií,
- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach pri experimentoch,
- e) celistvosť, presnosť, trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov, teórií,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odborná a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- h) kvalita výsledkov činnosti,
- i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia a schopnosti učiť sa učiť.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Chápe vzťahy medzi prírodnými javmi, zákonitosťami a teóriami. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Svoje vedomosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a praktické činnosti. Pri riešení teoretických úloh a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí postupuje samostatne, len s malými podnetmi od učiteľa. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Vie analyzovať predložené problémy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na zodpovedajúcej úrovni.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak osvojené vedomosti a zručnosti interpretuje samostatne s občasnými usmerneniami vyučujúceho. Jeho myslenie je takmer vždy správne a tvorivosť sa prejavuje len s usmernením vyučujúceho. Ústny a písomný prejav je čiastočne správny. Jeho kvalita výsledkov je na dobrej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a praktických činností je málo pohotový. Osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh zvládne iba za aktívnej pomoci vyučujúceho. Jeho logika myslenia je na nižšej úrovni a myslenie nie je tvorivé.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak vedomosti a zručnosti požadované vzdelávacími štandardmi si neosvojil, má v nich závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou vyučujúceho. Neprejavuje samostatnosť v myslení.

V rámci snahy o prekonanie tzv. transmissívnej výučby dejepisu - odovzdávanie hotových poznatkov vysvetľujúcimi metódami - sa na hodinách chceme snažiť o aplikáciu nových prístupov, zdôrazňujúcich aktívne učenie – hľadanie a objavovanie poznatkov. Za vhodné metódy na dosiahnutie týchto cieľov považujeme:

- - prácu s mapou, s obrazom, s prameňmi
- - samostatnú prácu
- - prácu s IKT, prezentácie

V dôsledku použitia týchto metód budú podkladom pre klasifikáciu a hodnotenie žiakov okrem klasických testov a ústneho overovania vedomostí aj výsledky práce žiakov v súvislosti s vyhľadávaním informácií a tvorbou prezentácií. Predmetom hodnotenia sa stane tiež aktivita vyvíjaná žiakmi pri aplikácii nových metód. To by malo mať na študentov motivačný účinok.

Možnú prekážku v dosiahnutí daného cieľa vidíme v nízkej dotácii hodín dejepisu v nižších ročníkoch osemročného gymnázia (prima – kvarta) – 33hodín.

SÚŤAŽE, PROJEKTY A EXKURZIE

- Vedomostné olympiády
- Exkurzie: Smolenický zámok, Plavecký hrad, Lednice
- Návšteva múzeí (Senec- Mestské múzeum, Bratislava- Bratislavský hrad, hrad Devín)

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby dejepisu sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z nich sleduje konkrétne ciele:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych dejinných obdobiach a v rôznych oblastiach sveta,
2. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
3. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
4. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. sledovať proces vzniku a rozšírenia jednotlivých druhov médií a ich vplyvu na spoločnosť v danej dejinnej situácii,
3. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
4. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
5. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. spoznanie kultúry svojho národa, ale aj iných národov, histórie, tradícií a zvykov ich predstaviteľov, rešpektovanie rovnocennosti týchto kultúr,
2. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
3. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
4. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. spoznávať kultúrneho dedičstvo našich predkov,
2. poznávať zvyky, tradície predkov, ich ľudové povesti, piesne, tradičné ľudové remeslá, jedlá,
3. objavovanie Slovenska a osobitostí jednotlivých jeho regiónov prostredníctvom exkurzií,
4. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
5. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financií.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE:

atlasy:

GURŇÁK D. – Dejepisný atlas – Štáty v premenách storočí, MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2006, 50 s.

ČEMAN R. – Školský dejepisný atlas SLOVENSKO, , MAPA Slovakia Plus, s.r.o., 2011, 56 s.

didaktická technika – počítač, dataprojektor

učebné pomôcky – nástenné mapy- historické, videonahrávky, www.infovek.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Úvod do seminárneho štúdia, štúdia slov. dejín		1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia	Občianska náuka- národy, kultúry
Praveká spoločnosť – proces hominizácie človeka	TPPZ- 5		Občianska náuka- ľudská spoločnosť
Slovensko v dobe rímskej	MKV- 2		Geografia- Európa
Predveľko- moravské dejiny	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 1 OŽZ- 2		Geografia- stredná Európa
Veľká Morava	Osobnostný a sociálny rozvoj- 3 TPPZ- 5		Geografia- stredná Európa Občianska náuka- medziľudské vzťahy SJ- Staroslovienčina
Začiatok novoveku	MV- 1	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia	Geografia- Európa, Amerika

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Habsburgovci a Slovensko	Osobnostný a sociálny rozvoj- 5 OŽZ- 2		Geografia- stredná Európa Multikultúrna výchova
Slovenské národné obrodenie	Regionálna výchova a tradičná ľudová tvorba- 2 OŽZ- 2		Občianska náuka- Ľudská spoločnosť, národy, kultúry, medzilľudské vzťahy SJ- Bernolákovci, Štúrovci, spisovná slovenčina
Slováci pred prvou svetovou vojnou	MV- 1		Geografia- stredná Európa
Slováci v prvej ČSR	OSR- 5 Regionálny rozvoj a tradičná ľudová tvorba- 1	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti	Občianska náuka- formy štátneho zriadenia
Slovenská republika počas druhej svetovej vojny	TPPZ- 2		Občianska náuka- formy štátneho zriadenia, nacionalizmus Geografia- stredná Európa
Slováci po druhej svetovej vojne	Osobnostný sociálny rozvoj- 3 OŽZ- 2		Občianska náuka- formy štátneho zriadenia, nacionalizmus

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
	Téma	Pojmy		Metódy	Formy	Forma	Prostriedok
Úvod do seminárneho štúdia, štúdia slov. dejín	Historické pramene, metódy vedeckej práce	metódy práce historika klasifikácia	Žiaci - porovnávajú metódy historiografie s metódami exaktných vied, - uvedomia si hranice objektivity historika - rozpoznávajú rôzne druhy prameňov	samostatná práca, rozhovor	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Praveká spoločnosť – proces hominizácie človeka	Najstaršie dejiny Zeme Objav praveku Život pravekých ľudí Neolitická revolúcia	fosílie homo habilis, homo erectus, homo sapiens travertín, šaman	Žiaci: -sledujú proces formovania života na Zemi do obdobia štvrtohôr -sledujú formovanie prvých interpretácií najstaršej histórie ľudstva - analyzujú význam nálezov pravekého obdobia - zhodnotia význam zmeny v spôsobe života pravekých ľudí	prezentácia práca s obrazovým materiálom práca vo dvojiciach výklad, samostatná práca	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slovensko v dobe rímskej	Rímska kultúra a kresťanstvo Germánske kmene na našom území	kresťanstvo oppidum	Žiaci -posúdia vplyv kresťanstva a kultúr pripojených krajín na rímsku kultúru -porovnajú život germánskych kmeňov na našom území so skorším obdobím	práca s obrazom práca s mapou	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Predveľko- moravské dejiny	Otázniky nad genézou a príchodom našich predkov Slovania Avarsko-slovanské vzťahy Samova ríša Pribinovo kniežatstvo	genéza Avari kmeňový zväz hradisko, kontinuita osídlenia	Žiaci - vymenujú najstaršie národy v Karpatskej kotline. - vymedzia pravlasť Slovákov. - rozoznajú migračné prúdy Slovanov. - charakterizujú slovensko-avarské spoluzitie. - vyberú z Fredegarovej kroniky informácie o Samovi a jeho ríši. - opíšu život na slovanskom hradisku.	práca vo dvojiciach výklad, rozhovor práca s prameňmi samostatná práca, výklad rozhovor	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Veľká Morava	Vznik Veľkej Moravy Konštantín a Metod Zánik Veľkej Moravy Osudy Slovenska	kniežatstvo, knieža byzantská misia Starí Maďari, legenda mešťan	Žiaci - vysvetlia okolnosti vzniku Veľkej Moravy - odhalia príčiny a dôsledky napätia medzi Mojmirom a Pribinom, Rastislavom a Svätoplukom - charakterizujú vzťahy medzi Veľkou Moravou a Franskou ríšou	rozhovor, práca s prameňmi, práca s obrazom, práca vo dvojiciach	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovanie	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	po páde Veľkej Moravy Regionálne dejiny(Senec) Stredoveké mestá		- opíšu pôsobenie Konštatína a Metoda na Veľkej Morave - analyzujú list Rastislava Michalovi III. - vyberú dôvody, ktoré uvádza Rastislav vo svojom liste Michalovi III. - orientujú sa v regionálnych dejinách svojho mesta príp. dediny	práca s mapou, práca s prameňom samostatná práca			
Začiatok novoveku	Humanizmus a renesancia Reformácia a protireformácia	kníhtlač revolúcia	Žiaci - sa zoznámia na základe analýzy prameňov s osobnosťami renesancie a humanizmu - na mape ukážu smery šírenia reformácie v Európe - vysvetlia hlavné dôsledky reformačného procesu	práca s prameňom, práca s obrazom práca s prameňmi	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Habsburgovci a Slovensko	Protihabsburské stavovské povstania Slovensko za vlády Karola III. a Márie Terézie Reformy Jozefa II.	zbojníctvo jezuitský a tereziánsky školský systém, koniec nevoľníctva, náboženská tolerancia	Žiaci - na jednom príklade uvedú príčiny a dôsledky protihabsburských stavovských povstaní - uvedú politické hospodárske a sociálne zmeny po nástupe Habsburgovcov na uhorský trón	samostatná práca, rozhovor práca vo dvojiciach výklad, práca s prameňom	Vyučovacia hodina zákl. typ skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slovenské národné obrodenie	Bernolákovci a jazyková otázka Štúrovska generácia Ľudovít Štúr Žiadosti	kodifikácia, uhorská slovenčina uhorský snem dobrovoľníci, Slovenská	Žiaci - analyzujú historickú úlohu troch generácií slovenských národne uvedomelých dejateľov, - zhodnotia Štúrov politický program,- identifikujú spoločné a rozdielne spôsoby, ale i výsledky v činnosti slovenských vzdelancov	práca vo dvojiciach práca s prameňmi práca vo dvojiciach, výklad	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	slovenského národa Slovenské povstanie v r. 1848-1849 Memorandum národa slovenského	národná rada	- analyzujú 1. politický program Slovákov - Žiadosti národa slovenského - identifikujú spoločné znaky revolúcií 1848/49 v Európe,- uvedú dôvody nevyhnutnosti kodifikácie spisovného jazyka,	výklad, práca s prameňom práca s mapou práca s prameňom, výklad		skúšanie	
Slováci pred prvou svetovou vojnou	Matičné obdobie Slovenská politika po vyrovnaní	Matica slovenská, gymnázium dualizmus	Žiaci - analyzujú činnosť Matice slovenskej - sledujú činnosť slovenských politikov po Rakúsko –Uhorskom vyrovnaní	rozhovor výklad, samostatná práca	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slováci v prvej ČSR	Vznik 1. ČSR Vývoj Slovenska v ČSR Slovenská otázka v rokoch 1918 – 1939 Príčiny Mníchova a jeho dôsledky	politické strany hladové doliny autonómia Sudety, politika appeacementu	Žiaci -analyzujú teóriu čechoslovakizmu -špecifikujú znaky politického systému ČSR -identifikujú podstatné príklady doformovania slovenského moderného národa -rozpoznajú príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráže	samostatná práca, rozhovor výklad, rozhovor práca s prameňmi práca s mapou	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovacia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu
Slovenská republika počas druhej svetovej vojny	Dejiny 1. Slovenskej republiky Slovenské národné povstanie	autoritatívny režim protifašistický odboj	Žiaci -rozpoznajú kľúčové medzníky vnútropolitického a zahranično-politického vývoja Slovenskej republiky -zaujmu postoj k rôznym názorom na SNP	samostatná práca, výklad práca s mapou, práca s prameňmi	Vyučovacia hodina zákl. typ individuálna práca opakovacia	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Slováci po druhej svetovej vojne</p>	<p>Dejiny Slovenska (1945 – 1948) Dejiny Slovenska (1960-1968)</p> <p>Slovensko v roku 1968 Vznik federácie Obdobie normalizácie Vývojové prúdy v kultúre Novembrová revolúcia v medzinárodných súvislostiach Vznik II. SR</p>	<p>Košický vládny program, dekrét Informačné byro</p> <p>konšpirátor, “deravá” totalita federácia dissent samizdat, cenzúra “nežná” revolúcia</p>	<p>Žiaci</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetlia základné medzníky vývoja v ČSR v rokoch 1945 - 1948 - vysvetlia základné medzníky vývoja v ČSR v rokoch 1960 - 1968 - vymedzia príčiny a dôsledky reformného procesu v roku 1968 - vysvetlia dôsledky obdobia tzv. normalizácie - vymedzia príčiny a dôsledky zrušenia komunistického režimu v Československu - identifikujú príčiny a dôsledky rozdelenia Československa - diskutujú o význame vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 - rozpoznajú kľúčové medzníky vývoja Slovenskej republiky po roku 1993 	<p>práca s prameňmi práca s prameňmi</p> <p>práca s prameňmi rozhovor výklad, práca s prameňmi práca s prameňmi</p> <p>rozhovor</p>	<p>Vyučovacia hodina zákl. typ</p> <p>opakovacia individuálna</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>prezentácia projektu</p>
--	--	---	--	---	---	---	--

SWOT ANALÝZA ŠKOLY Z POHĽADU PREDMETU GEOGRAFIA

Silné stránky:

- plne kvalifikovaní učitelia predmetu geografia
- pozitívny postoj učiteľov k zmenám
- pripravenosť učiteľov pracovať s IKT
- vo výchovno-vzdelávacom procese: dôraz na prepojenie teórie s praxou, medzipredmetové vzťahy
- podpora environmentálnej výchovy
- predmetové olympiády

Slabé stránky:

- nemotivujúce finančné ohodnotenie učiteľov
- chýbajúce finančné prostriedky na nákup nových učebných pomôcok

Príležitosti:

- vytvorenie vlastného vzdelávacieho programu
- možnosť voliteľných predmetov
- možnosť získania finančných prostriedkov z grantov a projektov
- medzipredmetové vzťahy
- exkurzie, vychádzky do okolia školy a výlety do okolitých regiónov

Riziká:

- nezáujem zo strany žiakov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Učebný predmet geografia v gymnaziálnom štúdiu, podobne ako v základnej škole, rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme. Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehľbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Predmet zabezpečuje vzdelávanie v oblasti vnímania zmien a aktuálneho stavu prírody Zeme a ľudskej spoločnosti. Zem je priestor pre život ľudí a poznanie zákonitosti fungovania má dôležité postavenie vo vzdelávaní mladého človeka, pretože podľa toho ako dobre sa naučí chápať vzájomný vplyv človeka a prírody, podľa toho je šanca, že životný priestor bude zachovaný aj pre ďalšie generácie. V obsahu vzdelávania je potrebné dokázať spájať a využívať poznatky aj z iných oblastí vzdelávania (napr. z histórie, biológie, matematiky, umenia). Učebný predmet geografia vytvára priestor na zdokonalenie sa v práci s rôznymi mapami, štatistickými materiálmi a inými zdrojmi informácií. Geografia sa zameriava tiež na zdokonaľovanie sa v zručnostiach pri narábaní s databázami, diagramami, grafmi, fotodokumentáciou i v podobe výstupov tematických máp.

Predmet integruje aj témy osobného a sociálneho rozvoja, environmentálnej výchovy, multikultúrnej výchovy, témy z mediálnej výchovy.

Význam geografie spočíva aj v tom, že žiaci získajú schopnosť aplikovať poznatky po skončení školy pri rozvoji regiónov, v ktorých žijú a použitím analýzy a syntézy dokážu porovnávať vybrané regióny medzi sebou aj so slovenskou realitou a vyhodnotiť ich. V súčasnosti sa kladie dôraz na schopnosť prezentovať región.

V súvislosti s európskou integráciou je potrebné, aby žiaci mali poznatky o historických, geografických a kultúrnych danostiach regiónov, s ktorými chcú v škole alebo mimo školy spolupracovať.

V rámci napĺňania geografických cieľov, obsahu a štandardu sa nekladie dôraz na jednoduché osvojovanie encyklopedických poznatkov, ale ťažiskom je zamerať sa na identifikáciu základných zákonitostí, väzieb, aktuálnych problémov na Zemi a v spoločnosti, ich riešenie a i.

Prostredníctvom geografie žiaci získajú schopnosť rozpoznať a pochopiť význam tolerancie a úcty k iným národom, dôležitosť poznania a ochrany prírodnej aj kultúrnej krajiny, pestovanie kladného postoja a úcty k svojmu okoliu, iným národom, a samozrejme k sebe samému.

Nezanedbateľnou súčasťou kompetencií, ktoré geografia buduje, sú analýzy premien krajiny v čase. Ich cieľom je poznať zákonitosti vývoja krajiny a možnosti tvorby prognóz pri jej ďalšom využívaní, ochrane a zveľaďovaní.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Vo vyučovaní geografie v gymnáziu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Žiaci majú po skončení štúdia tohto učebného predmetu dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Výsledkom bude, že žiaci dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote, napríklad analyzovať obsah mapy, orientovať sa podľa nej, získavať informácie z diagramov, schém či tabuliek s geografickou tematikou a i. Orientovať sa v aktuálnych situáciách vo svete a na Slovensku. Hodnotiť javy a fakty (vzniknuté v prírode alebo zapríčinené človekom). V jednotlivých regiónoch Zeme dokázať posúdiť súčasnú politickú a ekonomickú situáciu.

Príkladov uplatnenia poznatkov a najmä zručností geografického rázu po ukončení štúdia geografie v gymnáziu je v bežnom živote mnoho. A práve to je „globálnym“ cieľom výučby geografie – v čo najširšej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Jednotlivé čiastkové kompetencie možno zhrnúť do viacerých tematických okruhov:

- Rozvíjanie kompetencie pracovať s informáciami sa deje prostredníctvom analýzy a interpretácie rozsiahleho súboru vstupných faktografických informácií, ktoré žiak dokáže sám získať a ich transformovať do hodnotiacich a sumarizujúcich výstupov. Schopnosť pracovať s týmito výstupmi v podobe tematických máp, tabuliek, schém, diagramov a blokdigramov. Zároveň sa tým rozvíja aj čitateľská gramotnosť a to čítanie nesúvislých textov. Cieľom je naučiť spracovať a interpretovať údaje.
- Praktické zvládnutie riešenia problémových situácií vyžadujúcich analýzu kartografického materiálu najrôznorodšej povahy (aj v digitálnej forme, vrátane práce s GPS) je súčasťou rozvíjania kompetencie riešiť problémy v prepojení na digitálnu kompetenciu. Používať informačné a komunikačné technológie, sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania pri tvorbe projektov, ale aj pri úlohách z regionálnej geografie sveta.
- Aplikovať poznatky o zákonitostiach premien geografickej krajiny pri posudzovaní perspektív vybraných regiónov. Navrhovať a hodnotiť alternatívne postupy pri scenároch ich rozvoja. Praktický význam geografie spočíva v tom, že pomáha modelovať aj pracovné možnosti – modelová cestovná kancelária, rozvoj regiónu, prezentácia vlastného regiónu.
- Pochopenie globálnych trendov vývoja spoločnosti na Zemi a uplatnenie zručnosti na využitie týchto poznatkov pri profesných aktivitách (ďalšie štúdium, podnikanie a i.).
- Racionálne zhodnotenie dosahov ľudskej činnosti na životné prostredie a budovanie postojov, ktoré sú v súlade s optimalizáciou využitia krajiny pri minimálnych zásahoch do prírody (udržateľný rozvoj).
- viesť žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbii a násiliu.
- Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života.
- Komunikatívna kompetencia – využívaním samostatných prejavov žiakov a používaním správnej geografickej terminológie.

Výsledkom rozvíjania kompetencií je získanie geografickej gramotnosti, ktorá predstavuje systém poznatkov prírodných i socioekonomických podmienok a faktorov života spoločnosti (v globálnych aj regionálnych rozmeroch). Geografia prehľbuje orientáciu v dnešnom svete.

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

- a) Komunikácia v materinskom jazyku** - je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.
- b) Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky** - matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).

- c) Digitálna kompetencia - zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT, používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.
- d) Naučiť sa učiť - je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky za účelom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stavali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach, doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.
- e) Spoločenské a občianske kompetencie - kompetencie zahŕňajú individuálne, medziľudské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov.
- f) Iniciatívnosť a podnikavosť - vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.
- g) Kultúrne povedomie a vyjadrovanie - uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvedy a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ORGANIZAČNÉ FORMY, METÓDY A POSTUPY PRÁCE

Vyučovanie geografie vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje geografiu a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Poslaním učiteľa geografie je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách geografie aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

- a) **motivačné metódy** na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť
 - motivačné rozprávanie - citové približovanie obsahu učenia
 - motivačný rozhovor - aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov
 - motivačný problém - upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému
 - motivačná demonštrácia - vzbudenie záujmu pomocou ukážky
- b) **expozičné metódy** pri vytváraní nových poznatkov a zručností
 - rozprávanie - vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie
 - rozhovor - komunikácia formou otázok a odpovedí
 - beseda - riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom
 - demonštračná metóda - demonštrácia obrazov, modelov, tabuliek, grafov a diagramov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- pozorovanie
- manipulácia s predmetmi - praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra
- inštruktáž - vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu
- c) heuristická metóda**- učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení
- d) projektová metóda**- riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu
- e) praktické aktivity**- samostatná činnosť na základe inštruktáže
- f) práca s knihou, textom a IKT**- čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií
- g) aktivizujúce metódy**
 - diskusia - vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému
 - situčná metóda - riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov
 - didaktická hra - sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti
 - kooperatívne vyučovanie - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny
- h) fixačné metódy**- metódy opakovania a precvičovania učiva - ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje:

- **vyučovacia hodina**- základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu
- **individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov**
- **praktická aktivita** (práca s mapou, atlasom, glóbusom, grafmi, diagramami, náčrtmi, modelmi, obrazmi a obrázkami, tabuľkami, štatistickými údajmi) **a terénne pozorovanie**
- **exkurzia** - volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností

HODNOTENIE A KLASIFIKÁCIA PREDMETU

Klasifikácia v predmete geografia sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v geografii sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v klasifikujú:

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine. Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov:

- písomná forma kontroly (**písomné skúšanie**) - formou didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 25 min. v rozsahu 15 – 20 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa stupnice: 100% - 90% = 1, 89% - 80% = 2, 79% - 50% = 3, 49% - 30% = 4, 29% - 0% = 5.
- verbálna forma kontroly (**ústne skúšanie**) - dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľom, pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- referáty a projekty sa budú hodnotiť stručným komentárom k výkonu žiaka (vrátane správnosti údajov, nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh alebo známku 1 až 5.
- praktické zručnosti – rôzne praktické cvičenia, práca s mapou a glóbusom (**praktické skúšanie**) - žiak preukáže svoje zručnosti pri orientácii a práci s mapou resp. atlasom, glóbusom, hodnotený bude známku 1 až 5.
- **výsledné hodnotenie** bude súhrnom vyššie uvedených kritérií. Výsledná známka nebude získaná aritmetickým priemerom priebežných známok. Odrazí sa v nej aj aktívna práca žiaka na hodinách, systematickosť učenia sa a účasť na geografickej olympiáde.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

PRIEREZOVÉ TÉMY:

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

– vnímanie samého seba, sebazpoznanie, sebareflexia, sebarozvoj, sebamotivácia, autoregulácia, psychohygiena, jedinec a skupina, jedinec a spoločnosť, komunikácia a medziľudské vzťahy, vzťah ku spoločnosti, zásady ľudského spolužitia, jedinec a problémy spoločnosti (napr. ľudia v núdzi), sociálna spravodlivosť, sociálnopatologické javy v spoločnosti

Ciele:

Žiak dokáže:

1. rozpoznať svoje silné a slabé stránky, stanoviť si ciele a priority v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami,
2. efektívne využívať svoj pracovný aj voľný čas, plánovať si aktuálne činnosti a uvažovať o plánoch do budúcnosti,
3. analyzovať obmedzujúce negatívne emócie (strach, tréma) a využiť nadobudnuté poznatky na ich prekonávanie,
4. akceptovať dôležitosť každej roly a presadenia sa v skupine a tiež prijať pravidlá práce v skupine,
5. cielene komunikovať, analyzovať komunikačné problémy, prijať obojsmerné zásady konštruktívnej kritiky (bez zraňovania) a konsenzu,
6. rozpoznávať nátlak skupiny a vlastné ohrozenie, odolávať tlaku skupiny, vyhľadať pomoc,
7. uvažovať o dôsledkoch vlastného správania a konania,
8. rozpoznať prejavy sociálneho násillia a nespravodlivosti,
9. formulovať problémy spojené so sociálno-patologickými javmi v spoločnosti a uprednostniť odmietavý postoj k nim vo svojom správaní.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

1. chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi,
2. poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta,
3. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
4. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
5. pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,
6. vedieť hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
7. využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií, ako aj prezentácii vlastnej práce,
8. vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
9. pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

10. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
11. podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
12. posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
13. budovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
14. prehlbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania k životnému prostrediu,
15. rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi,
2. riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti,
3. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine,
4. naučiť sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác,
5. získavať potrebné informácie, spracovať ich,
6. vedieť hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.
7. vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt,
8. navrhnúť postup riešenia problému,
9. na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery,
10. kultivovane prezentovať svoje produkty, názory,
11. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
12. poznať základy jednoduchej argumentácie a vie ich použiť na obhájenie vlastného postoja.

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Viesť žiakov k:

1. kompetentnému zaobchádzaniu s médiami - kritickému a aktívnemu využívaniu médií a ich produktov,
2. spoznávaní princípov autoregulácie a právnej regulácie médií, uvedomeniu si špecifik súčasných médií,
3. orientácii v mediálnej ponuke - posúdiť kvalitu a význam informačných zdrojov a produktov,
4. pochopeniu komerčnej podstaty médií a z toho vyplývajúcich negatív a ohrození,
5. uvedomeniu si vplyvu médií na život jednotlivca a spoločnosti, na verejnú mienku, vzťahu médií a politiky (prepojenie mediálnych obsahov s politikou),
6. vytváraniu vlastných mediálnych produktov, schopnosti verbálne vyjadriť autorský zámer, myšlienkovú hodnotu a spoločenské súvislosti (vidieť problematiku v širších súvislostiach),
7. praktickej schopnosti obhájiť svoj názor, argumentovať, diskutovať, verejne vystupovať,
8. zaujatiu racionálneho postoja k „novým médiám“ vedieť ich využívať, poznať nebezpečenstvá ich zneužívania a vedieť sa efektívne brániť.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. reflektovať viacero vrstiev svojej osobnostnej identity,
2. viesť žiakov k podloženiu svojej identity a svojich názorov či postojov serióznymi argumentmi,
3. uvedomiť si časové a priestorové determinanty vlastného pohľadu na svet,
4. uvedomiť si časové a priestorové determinanty činnosti všetkých ľudí,
5. podnecovať aktívne, uvedomelé a cieľavedomé vyhľadávanie informácií,
6. viesť k rozlišovaniu rôznych informačných zdrojov a ich vzťahu k poskytovanej informácii,
7. prehlbovať toleranciu voči ľuďom, ak druhí ľudia prezentujú rozporné stanoviská.

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Zahŕňa:

- mierky máp,
- zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov,
- využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy),
- odhad vzdialenosti,
- orientácia v teréne podľa prírodných javov, podľa mapy, pochod podľa azimutu, zhotovenie profilu terénu, zhotovenie topografického náčrtu, určovanie vlastného stanovišťa, určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy,
- vplyv geografických podmienok na človeka.

EXKURZIE, SÚŤAŽE

Planetárium - Žiar nad Hronom
Volkswagen Slovakia a.s. Bratislava
Osvienčim
Orava
Prírodovedné múzeum v Bratislave
Mestské múzeum v Senci

vychádzky do okolia školy a spoznávanie miest na Slovensku v rámci koncoročných výletov

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

geografická olympiáda

OBSAH VZDELÁVANIA

Obsah geografického vzdelávania v gymnáziách úzko nadväzuje na geografické vyučovanie v základných školách, preto sa očakáva ovládanie geografických pojmov a najmä názvov (osvojených počas výučby geografie v základných školách).

Vychádza z obsahu základných tém geografie – fyzickej, humánnej aj regionálnej, ale dôraz sa kladie na prepojenie tém a komplexné hodnotenie geografických javov. Cieľom je orientácia vo svete na základe geografickej charakteristiky. Obsah je zameraný tak, aby bolo možné prostredníctvom neho rozvíjať kľúčové kompetencie.

Hlavné témy:

Geografia v praxi

Možnosti uplatniť geografické informácie v bežnom živote. Charakteristika a význam máp. Určenie polohy bodu na Zemi pomocou zemepisných súradníc (v stupňoch). Vysvetliť tematický obsah mapy. Praktické využitie systémov GPS. Návod na analýzu diagramov, schém a tabuliek a ich geografického obsahu. Zhotovenie diagramov, tabuliek a i. z podkladových údajov. Práca s tematickými mapami a ich konštrukcia.

Planéta Zem

Globálna charakteristika vlastností Zeme z planetárneho hľadiska a jej dôsledkov, ktoré sú základnou príčinou mnohých prírodných procesov.

Príroda Zeme

Interpretácia základných prírodných zákonitostí pri analýze atmosféry, hydrosféry, litosféry, biosféry, pedosféry s dosahom na humánnogeografickú sféru. Charakteristika základných pojmov a zdôraznenie ich vzájomného pôsobenia pri utváraní typov krajiny na Zemi. Zhodnotenie ich vplyvu na život a jeho kvalitu.

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko. Identifikácia prvkov krajiny na Zemi (jej zložiek) a väzieb medzi nimi s dôrazom na humánnogeografické javy. Poukázanie na rozmanitosť ľudstva podľa jazykov a náboženstiev a kultúrnych zvyklostí s dôrazom na toleranciu, porozumenie a mierové spolužitie medzi nimi. Charakteristika prirodzeného a mechanického pohybu obyvateľstva. Zhodnotenie príčin nerovnomerného zaľudnenia súše Zeme a prejavov ľudskej činnosti (napr. sídla, priemysel, doprava). Porovnanie podmienok na život a prácu v rôznych regiónoch Zeme a na Slovensku. Analýza zásahov človeka do prírody Zeme a upozornenie na tie s negatívnym dosahom pre budúce generácie. Námety na možnosti odstránenia a minimalizáciu záporných javov. Charakteristika možností, foriem, druhov a oblastí cestovného ruchu vo svete a na Slovensku. Potenciál, opis a význam kultúrnohistorických pamiatok, veľkých športových udalostí či pútí.

Regionálna geografia sveta a Slovenska

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Človek v krajine a jej ochrana

Analýza súčasného stavu a tendencií vyčerpávania surovinových zdrojov. Príčiny a dôsledky znečisťovanie prírodných zložiek krajiny a globálne dopady činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Pozitívne príklady medzinárodnej spolupráce pri odstraňovaní týchto nežiaducich javov.

GEOGRAFIA

1. ROČNÍK

Obsah predmetu v 1. ročníku:

Geografia v praxi

Geografia a zdroje poznávania (i historické) - mapy. Geografické súradnice na mapách (uhly). Tematické mapy. Použitie a tvorba diagramov, tvorba schém a tabuliek s použitím počítača . GPS v praxi.

Planéta Zem – veľkosť a pohyby Zeme

Príroda Zeme:

Zákonitosti atmosféry

Zloženie atmosféry. Počasie, klíma a procesy v atmosfére. Rozloženie zrážok a teploty na Zemi. Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy, znaky globálneho otepľovania.

Zákonitosti hydrosféry

Obeh vody na Zemi a jeho bilancia. Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí. Pohyby oceánskej a morskej vody (aj slapové javy). Význam oceánu pre človeka. Vodstvo na súši – povrchová a podpovrchová voda. Vodou podmienené procesy a formy reliéfu. Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana.

Zákonitosti litosféry

Stavba zemského telesa. Základné jednotky pevnín. Horotvorná činnosť, sopečná činnosť, zemetrasenie. Miesta výskytu zemetrasení, tsunami a sopečných erupcií. Živelné pohromy a ochrana pred nimi.

Základné charakteristiky biosféry, pedosféry a poľnohospodárstva

Bioklimatické pásma a zóny. Vertikálne členenie biosféry. Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo. Typy poľnohospodárskej krajiny. Lesy (pretrvávajúce odlesňovanie a rozmáhajúce sa zalesňovanie).

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA

- učebnice:
Bizubová M. a kol.: Geografia pre 1. ročník gymnázií, SPN, Bratislava, 2008
- atlasy:
Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997
Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002
Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Geografia v praxi	Environmentálna výchova – 7., 8., 10., 14., 15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 2., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia: - mierky máp,	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia	dejepis – historický vývoj vied matematika – práca s číslami

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<ul style="list-style-type: none"> - zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov, - využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy), - odhad vzdialenosti, - orientácia v teréne podľa prírodných javov, podľa mapy, pochod podľa azimutu, zhotovenie profilu terénu, zhotovenie topografického náčrtu, určovanie vlastného stanovišťa, určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy, určovanie polohy bodu na Zemi - vplyv geografických podmienok na človeka. 		
Planéta Zem	<p>Environmentálna výchova – 1., 3., 6., 7., 8., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 4.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>		<p>matematika – práca s číslami</p> <p>história – vývoj poznatkov o tvare Zeme</p>
Príroda Zeme	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiaci poznajú znečistenie ovzdušia emisiami, vznik ozónovej diery, skleníkový efekt, dôsledky globálneho otepľovania - žiak pozná využívanie, znečisťovanie a ochranu vôd, dôsledky havárie ropných tankerov a problematiku kyslých dažďov - žiaci poznajú problematiku devastácie, degradácie a kontaminácie pôd, odpady a hospodárenie s odpadmi, čierne skládky odpadov - žiaci poznajú znečisťovanie ovzdušia, vôd a pôd - ľudské aktivity na pôdu, rastlinstvo a živočíšstvo <p>Mediálna výchova – 1., 6., 7. - znaky globálneho otepľovania a jeho analýza v médiách Multikultúrna výchova – 5., 6., 7. - typy poľnohospodárskej krajiny Osobnostný a sociálny rozvoj – 2., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia - vhodnou súčasťou výučby je aj geografická exkurzia, kde žiaci priamo v teréne majú možnosť poznania reality. Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jedinca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza (napr. správanie sa pri zemetrasení).</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia</p>	<p>chémia – ktoré chemické prvky sa nachádzajú v atmosfére, ktoré chemické látky znečisťujú vodstvo, ktoré chemické látky znečisťujú pôdu</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, typy lesov, príklady biosféry, poľnohospodárske produkty, voda u živých organizmov</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Geografia v praxi	Čo je geografia? Počiatky geografie, čo skúma geografia – objekt geografie Aký význam má súčasná geografia Mapovanie zeme a jeho vývoj Globálne systémy určovania polohy Geografický informačný systém (GIS)	mapa, súradnice na mapách, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	Žiak vie: - vysvetliť určovanie bodu na Zemi - získať údaje z rôznych tematických máp a použiť údaje pri riešení úloh - orientovať sa na mape - určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc, porovnať využitie GPS s mapou v každodennom živote	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Planéta Zem	Vznik planéty Zem Vlastnosti planéty Zem Budúcnosť planéty Zem Tvar a merania Zeme Pohyby Zem Obch okolo Slnka a jeho dôsledky Rotácia okolo Zeme, okolo vlastnej osi a jej dôsledky	veľkosť Zeme (polomer Zeme-guľa, elipsoid), rotácia Zeme (hviezdny deň, slnečný deň), dátumová hranica, časové pásma obch Zeme okolo Slnka (tropický rok) a dôsledky obehu Mesiac, slapové javy, odliv, príliv	Žiak vie: - uviesť príklady dôsledkov tvaru Zeme na usporiadanie typov krajín na Zemi - demonštrovať pohyby Zeme na modeli, nákrese a uviesť dôsledky jej pohybov - opísať obch Zeme okolo Slnka, vysvetliť dôsledky obehu na ľubovoľnom mieste na Zemi, vysvetliť vznik slapových javov	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Príroda Zeme</p>	<p>Zákonitosti atmosféry</p> <p>Atmosféra – vzduchový obal Zeme Všeobecná cirkulácia atmosféry Klimatické pásma a oblasti Zmeny klímy na Zemi Aké bude počasie?</p>	<p>zloženie atmosféry, počasie, klíma a procesy v atmosfére rozloženie zrážok a teploty na Zemi prúdenie vzduchu v atmosfére klimatické pásma a oblasti zmeny klímy znaky globálneho otepľovania</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať zloženie atmosféry a význam jej jednotlivých vrstiev - charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny - zdôvodniť rozdiely v počasí a klíme v atmosfére - zhrnúť rozloženie zrážok a teplôt na Zemi - opísať všeobecnú cirkuláciu atmosféry a jej príčiny - na tematických mapách odlišiť klimatické pásma a oblasti - uviesť znaky globálneho otepľovania 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Zákonitosti hydrosféry</p> <p>Obeh vody na Zemi a jeho bilancia Svetový oceán – oceány a moria Vodstvo na súši Vodou podmienené procesy a formy reliéfu Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a ochrana</p>	<p>obeh vody na Zemi a jeho bilancia svetový oceán-oceány a moria vlastnosti vody oceánov a morí pohyby oceánskej a morskej vody, morské prúdy, slapové javy význam oceánu pre človeka vodstvo na súši, jazerá, rieky, vodopády podpovrchová voda vodou podmienené procesy a formy reliéfu pitná voda, jej</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať dynamiku pohybov oceánskej a morskej vody, príčiny slapových javov - opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a význam pre formovanie tvárnosti krajiny - zhodnotiť zdroje pitnej vody na Slovensku, ich dostupnosť a navrhnúť význam je ochrany 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana					
	<p>Zákonitosti litosféry</p> <p>Stavba a zloženie Zeme</p> <p>Pohyb litosférických platní a ich rozhrania</p> <p>Hlavné časti pevnín a oceánskeho dna</p> <p>Vnútrotné geologické procesy</p> <p>Vonkajšie geologické procesy</p> <p>Prírodné katastrofy</p> <p>Štúdium litosféry a jej využívanie</p> <p>Získavanie údajov o litosfére</p>	<p>vrstvy Zeme, litosferické dosky, pohyb litosferických dosiek</p> <p>príčiny a dôsledky pohybu litosferických dosiek, pohoria, kotliny, rift, priekopová prepadlina, sopka, zemetrasné pásma, okraje litosferických dosiek</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznať stavbu zemského telesa, základných jednotiek pevnín, ich mobilitu, príčiny mobility a dopady na horotvornú činnosť, sopečnú činnosť a zemetrasenia - porovnať mechanizmy pôsobenia endogénnych a exogénnych procesov, ich vplyv na tvorbu zemského povrchu - zdôvodniť miesta výskytu zemetrasení, tsunami a sopečných erupcií a poznať možnosti ochrany človeka pred nimi 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
	<p>Základné poznatky o pedosfére</p> <p>Vznik pôdy a jej vlastnosti</p> <p>Zákonitosti rozšírenia pôd</p> <p>Starostlivosť o pôdu</p> <p>Ohrozenie pôdy</p>	<p>typy poľnohospodárskej krajiny</p> <p>lesy-odlesňovanie</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy - na základe činností človeka v krajine opísať typy poľnohospodárskej krajiny analyzovať proces odlesňovania a jeho riziká, uviesť príklad 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné		prezentácia projektu	
	Živé organizmy na Zemi Bioklimatické pásma a zóny Vertikálne členenie biosféry Vplyv človeka na biosféru	bioklimatické pásma vertikálne členenie biosféry dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo	Žiak vie: - poznať bioklimatické pásma a zóny ako aj príčiny vertikálneho členenia biosféry - opísať dôsledky ľudských aktivít na ovzdušie, vodu, rastlinstvo a živočíšstvo	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie prezentácia projektu	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

Obsah predmetu v 2. ročníku:

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely

Európa:

Prírodné pomery Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel Európy

Klasifikácia sídiel. Proces urbanizácie. Súčasnú tendencie urbanizácie sveta a Európy.

Vývoj obyvateľstva Európy a prognózy jeho vývoja

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problém utečencov. Stret kultúr. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v regiónoch Európy

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasnú tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Európske dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov

Ázia, Afrika, Amerika a Austrália:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Prírodné pomery svetadielov mimo Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel v regiónoch mimo Európy

Proces urbanizácie. Súčasnú tendenciu urbanizácie sveta a porovnanie s Európou.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja vo svete

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problematika utečencov. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v mimoerópskych regiónoch

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasnú tendenciu vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import. Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Svetové dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení. Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Kultúra a tradície vo svete

Významné štáty Zeme podľa jednotlivých regiónov so zameraním na kultúru jednotlivých oblastí a štátov v regiónoch.

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi

Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Návšteva slávnych kultúrnohistorických pamiatok vo svete. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte.

Človek v krajine a jej ochrana

Vyčerpávanie surovinových zdrojov. Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny. Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Odpady a hospodárenie s odpadmi. Medzinárodná spolupráca. Chránené územia na Zemi.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:

Tolmáči L.: Geografia pre 2. ročník gymnázií, VKÚ a.s. Harmanec, 2009

- atlasy:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:

www.gweb.cz

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Svet	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 6., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7., 8., 9. Tvorba projektu a prezentačné	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.	katolícke náboženstvo – svetové náboženstvá občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. <p>Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami. <p>Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p>	<p>umenie a kultúra – pamiatky sveta</p>
<p>Európa</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť seba/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. 	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
<p>Ázia</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia. - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>- Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny</p> <p>- Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
Afrika	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Amerika	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p>	<p>dejepis – história vybraných krajín</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov. 	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Austrália a Oceánia	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov. 	<p>dejepis – história osídľovania a vzniku Austrálie</p> <p>občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Polárne oblasti a Oceány	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo</p>
Ochrana	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p>	<p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.</p>	<p>biológia</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

a tvorba krajiny	Mediálna výchova – 3., 5., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.
-------------------------	---	---

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Svet	Vývoj, rozmiestnenie a pohyb obyvateľstva Obyvateľstvo podľa pohlavia, veku, rasy, národnosti a jazyka Náboženstvá sveta Sídla Hospodárstvo sveta Primárny sektor Sekundárny sektor Terciárny a kvartérny sektor Politická mapa	Rozmiestnenie obyvateľstva Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, veku Obyvateľstvo podľa rasy, národnosti a jazyka Religiózna štruktúra obyvateľstva Klasifikácia sídiel Proces urbanizácie Súčasné tendencie urbanizácie sveta a Európy Hospodárstvo sveta Primárny sektor Sekundárny sektor Terciárny a kvartérny sektor Zahraničný obchod Export a import Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu Politická mapa Hlavné druhy dopravy Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest	Žiak vie: <u>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA</u> <ul style="list-style-type: none"> • na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva vybraných regiónov Zeme a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti, úmrtnosti, prirodzeného prírastku) • porovnať Slovensko a štáty Európy a sveta podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, priemerná dĺžka života • lokalizovať jednotlivé štáty • definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu • porovnať jazykovú, religióznu štruktúru obyvateľstva jednotlivých regiónov Zeme • porovnať základné črty jednotlivých náboženstiev a ako ovplyvňujú spôsob života a kultúru v rôznych častiach sveta • vysvetliť problémy utečencov – príčiny a dôsledky tohto javu • uviesť príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne 	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch Oblasť letnej a zimnej rekreácie Známe kultúrnohistorické pamiatky vo svete</p>	<p>pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých súpisov obyvateľstva <u>GEOGRAFIA SÍDIEL</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať druhy sídiel v rôznych častiach sveta • na príkladoch uviesť časti sídiel <p><u>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</u> EKONOMIKA A OBCHOD</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu • uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete • uviesť príklady technických diel na Zemi <p>ZAHRANIČNÝ OBCHOD</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybratých regiónoch Zeme • porovnať zahraničný obchod v rôznych regiónoch podľa vybratých dôležitých komodít <p>DOPRAVNÉ SYSTÉMY</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy) • v rôznych častiach sveta analyzovať činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest <p><u>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi z hľadiska sezóny a z hľadiska zamerania cestovného ruchu • charakterizovať najvýznamnejšie oblasti letnej a zimnej rekreácie • opísať známe kultúrnohistorické pamiatky vo svete <p><u>ZMENY NA POLITICKEJ MAPE ZEME</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vymenovať významné udalosti v 19. 			
--	--	--	---	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>a 20. storočí, ktoré výrazne mali vplyv na zmeny na politickej mape Zeme v súčasnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • sformulovať vlastné kritériá, na základe ktorých vytvorí členenie sveta na makroregióny 				
Európa	<p>Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov</p> <p>Slovensko Česko Poľsko Rakúsko, Maďarsko a Slovinsko Nemecko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko Benelux Francúzsko Britské ostrovy Škandinávia, Dánsko a Island Pobaltie Pyrenejský polostrov Apeninský polostrov Grécko, Malta a Cyprus Rumunsko a Bulharsko Chorvátsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora, Macedónsko a Albánsko Bielorusko, Ukrajina</p>	<p>Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <u>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</u> <u>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</u> <u>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</u></p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	a Moldavsko Rusko						
Ázia	Štáty Ázie podľa jednotlivých regiónov Turecko a Zakaukazsko Blízky východ Stredná Ázia Južná Ázia Juhovýchodná Ázia Čína, Taiwan a Mongolsko Japonsko a Kórejský polostrov	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu Politické usporiadanie	Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <u>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</u> <u>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</u> <u>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</u></p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
Afrika	Štáty Afriky podľa jednotlivých regiónov Severná Afrika Rovníková Afrika Južná Afrika	Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu	Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné:</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<ul style="list-style-type: none"> • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>aktivity</p>		<p>zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
Amerika	<p>Štáty Ameriky podľa jednotlivých regiónov</p> <p>Kanada USA Stredná Amerika Brazília Južná Amerika</p>	<p>Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><i><u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov: <i>GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>	<p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Austrália a Oceánia	Štáty a regióny	<p>Príroda Spoločnosť Regióny a štáty Príroda – charakteristika prírodných pomerov Spoločnosť – poznatky z geografie obyvateľstva a sídiel, hospodárskej geografie, geografie cestovného ruchu</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizovať jednotlivé štáty <p><u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva • opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality <p>+ poznatky z tematických celkov:</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonstrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonstrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p><i>GEOGRAFIA OBYVATELSTVA A SÍDIEL</i> <i>HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA</i> <i>GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</i></p>				
Polárne oblasti a Oceány		Príroda – charakteristika prírodných pomerov	<p>Žiak vie: <u>FYZICKÁ GEOGRAFIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie • používať správnu terminológiu • porovnať oblasti podľa geografickej polohy • určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch • zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov • zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia • zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>
Ochrana a tvorba krajiny		<p>Globálne problémy -</p> <p>Vyčerpávanie surovínových zdrojov</p> <p>Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny</p> <p>Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme</p> <p>Odpady a hospodárenie s odpadmi</p> <p>Medzinárodná spolupráca</p> <p>Chránené územia na Zemi</p>	<p>Žiak vie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opísať krajinu s jej zložkami v okolí školy • uviesť príklady znečistenia krajiny v rôznych častiach sveta 	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p> <p>preukázanie praktických zručností</p> <p>prezentácia projektu</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				práca s knihou, textom a IKT			
				aktivizujúce: diskusia, didaktická hra			
				fixačné			

Obsah predmetu v 3. ročníku:

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na regióny Slovenska

Prírodné podmienky Slovenska – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel

Súčasná tendencie urbanizácie Slovenska.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja na Slovensku

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Migrácia obyvateľstva. Utečenci – problém na Slovensku? Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod na Slovensku

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela a ich dopad na životné prostredie. Zahraničný obchod. Export a import.

Dopravné systémy na Slovensku

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení. Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Cestovný ruch Slovenska

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie. Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská na Slovensku. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete a na Slovensku.

Kultúrnohistorické pamiatky Slovenska. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte.

Regióny Slovenska

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:
Tolmáči L.: Geografia pre 3. ročník gymnázií, VKÚ a.s. Harmanec, 2011
- atlasy:
Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997
Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002
Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995
- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávka DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:
www.gweb.cz
www.wikipedia.org
www.infovek.sk
www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Vývoj a poloha štátneho územia	Environmentálna výchova – 1., 14., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.		dejepis – história Slovenska
Príroda	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 1., 6., 7.		biológia – rastlinstvo a živočíšstvo

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		
Obyvateľstvo a sídla	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		katolícke náboženstvo – náboženstvá na Slovensku
Hospodárstvo	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami. <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k 	občianska náuka – export, import, hospodárstvo, zahraničný obchod

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.	
Regióny Slovenska	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 2., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.	umenie a kultúra – pamiatky Slovenska, tradície a zvyklosti Slovenska

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Vývoj a poloha štátneho územia	Geografický vývoj Slovenska Poloha, rozloha, hranice	Samova ríša, Nitrianske kniežatstvo, Veľkomoravská ríša, ČSR, zmena hraníc, SR Matematicko-geografická, geopolitická poloha	Žiak vie: - pracovať s atlasom - opísať geografickú polohu SR - určiť polohu Slovenska voči ostatným krajinám a voči moriam	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				fixačné			
Príroda	Geologický vývoj, stavba a nerastné suroviny Reliéf Podnebie a počasie Vodstvo Pôdy Rastlinstvo a živočíšstvo	horotvorné pohyby, endogénne a exogénne sily a procesy, pohorie, kotlina, nížina, úpätie, svah, ľadovcový kar, dolina, prúdenie vzduchu, cyklóna, anticyklóna, teplota, klimatické oblasti, znečistenie ovzdušia, klimatické diagramy, povodie, rozvodie, úmorie, typy režimu, jazerá a umelé vodné nádrže, podzemné vody, rozšírenie pôd, horizontálna a vertikálna zonálnosť, pôdny druh a pôdny typ, vegetačné stupne	Žiak vie: - poznať geologický vývoj územia Slovenska, geologickú stavbu a výskyt nerastných surovín - ukázať na mape hlavné reliéfné celky - opísať faktory, ktoré ovplyvňujú podnebie a počasie na Slovensku - na mape nájsť rieky Slovenska, opísať význam povrchových tokov, jazier, umelých vodných nádrží a podzemných vôd - lokalizovať hlavné pôdy typy - poznať zástupcov rastlinných a živočíšnych druhov s dôrazom na ohrozené druhy	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Obyvateľstvo a sídla	Vývoj osídlenia Obyvateľstvo Sídla	osídlenie, kolonizácia, proces urbanizácie, dynamika obyvateľstva, vekové pyramídy, sídla a osídlenie, obec, mesto, aglomerácia, štruktúra mesta, problémy spojené s rastom mesta	Žiak vie: - na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva regiónov Slovenska a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti, úmrtnosti, prirodzeného prírastku) - porovnať podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, priemerná dĺžka života - definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu - porovnať jazykovú, religióznu štruktúru	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou,	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			obyvateľstva jednotlivých regiónov Slovenska - vysvetliť problémy utečencov, príčiny a dôsledky tohto javu - uviesť príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých skupín obyvateľstva	textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
Hospodárstvo	Vývoj a štruktúra hospodárstva Priemysel Poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo Doprava Cestovný ruch, zdravotníctvo a školstvo Zahraničný obchod	remeselná výroba, manufaktúry, hospodárske odvetvia, rozmiestnenie priemyselnej výroby, rastlinná a živočíšna výroba, plodiny – rozšírenie pestovania, kukuričná, repárska, zemiaková, horská výrobná oblasť, cestná, železničná, potrubná, letecká, vodná, telekomunikačná sieť, krasové oblasti, horské, kúpeľné mestá, kultúrne a historické centrá, agroturistické regióny, lokality rekreácie, opis známych pamiatok UNESCO	Žiak vie: - analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu - uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie na Slovensku - interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybraných regiónoch Slovenska - porovnať zahraničný obchod v rôznych regiónoch podľa vybraných dôležitých komodít - charakterizovať regióny Slovenska z hľadiska rozvoja priemyselnej výroby a ich porovnanie - porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy) v rôznych častiach Slovenska a analyzovať činitele, ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Regióny Slovenska	Západné, Stredné, Východné Slovensko	Vývoj administratívneho členenia Súčasnú územno-správne členenie Opísať krajinu s jej	Žiak vie: - určiť polohu, prírodné podmienky, ochranu prírody vo vybranom kraji - charakterizovať obyvateľstvo a sídla v kraji - charakterizovať hospodárstvo a cestovný	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		zložkami Bratislavský kraj Trnavský kraj Trenčiansky kraj Nitriansky kraj Žilinský kraj Banskobystrický kraj Košický kraj Prešovský kraj	ruch - vytvoriť prezentáciu kultúrnych zvyklostí a tradícií vo vybranom regióne - vytvoriť prezentáciu svojho sídla alebo regiónu na Slovensku - opis známych kultúrnohistorických pamiatok na Slovensku (pamiatky UNESCO)	expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	praktické aktivity	- praktické skúšanie	preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
--	--	--	---	---	--------------------	----------------------	---

Obsah predmetu v 4. ročníku:

Geografia – environmentalistika, geoekológia

Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (učebné predmety). Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia.

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda zdôrazňuje pochopenie objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od ekosystémov po biosféru ako celku, postavenie človeka v prírode a komplexnú funkciu ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti.

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:

Seko L.: Geografia pre 4. ročník gymnázií, SPN, Bratislava, 1994

- atlasy:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy
- odborné časopisy – National Geographic, Mladý vedec, Geo, Quark

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo Film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- geografické hry, webstránky s geografickou tematikou:
www.gweb.cz
www.wikipedia.org
www.infovek.sk
www.worldatlas.com a iné

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Krajina ako prostredie života na Zemi. Geografia a životné prostredie	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		
Krajina – jej štruktúra a priestorová organizácia	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine
Krajina ako objekt hodnotenia a plánovania	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova 1., 5., 7., 8. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		
Diaľkový prieskum Zeme, jeho využitie pre tvorbu a ochranu krajín	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		fyzika – fotografické, nefotografické, televízne, rádiometrické a radarové metódy
Globálne environmentálne problémy krajiny sféry	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8.	1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia	biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Zeme	Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti. - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.	chémiia – chemické vlastnosti vody a pôdy
Ochrana prírody a krajiny	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		biológia – rastlinné a živočíšne organizmy v krajine

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Krajina ako prostredie života na Zemi. Geografia a životné prostredie	Geografia a environmentalistika, ekológia, životné prostredie – rozdiely, objekt štúdia, aplikácia v praxi, význam, história Krajinné prostredie – vznik, vývoj, vzťah človeka ku krajinnému prostrediu	Pojmy: environmentalistika, ekológia, životné prostredie, geografia, geoekológia, ekosozológia, fyziotaktika, ekosystém, veda, náuka, krajinné prostredie, haplogea, chemogea, biogea, noogea, hominizácia, sapientácia, sociogenéza, technogenéza	Žiak vie: - rozdiely medzi geografiou, environmentalistikou, ekológiou a geoekológiou - vysvetliť pojmy ako životné prostredie, ekosozológia, fyziotaktika, ekosystém, rozdiel medzi vedou a náukou - charakterizovať krajinné prostredie, opísať jeho vznik a vznik života na zemi, vysvetliť ako človek ovplyvňoval a ovplyvňuje krajinné prostredie	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

				aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné			
Krajina – jej štruktúra a priestorová organizácia	Krajinná sféra Zeme – jej zloženie, stavba a ohraničenie Geoekologická štruktúra krajiny – prvotná a druhotná štruktúra krajiny, jednotky topickej, chórickej, regionálnej a planetárnej dimenzie Účelové vlastnosti prírodnej krajiny – tvorba a ochrana krajiny, krajinný potenciál, ekologická stabilita a ďalšie vlastnosti krajiny Obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje Kultúrna krajina – typy KK, formy využitia KK, regióny KK Geotechnické systémy krajiny	Pojmy: krajinná sféra zeme, dolná a horná hranica KSZ, prvotná a antropogénna štruktúra krajiny, geotop, fyziotop, pedotop, klimatop, morfotop, fytotop a ďalšie čiastkové jednotky krajiny, antropogénne varianty, nanochóra, mikrochóra, mezochóra, makrochóra, účelová vlastnosť krajiny, krajinný potenciál, ekologická stabilita, ekologická únosnosť, diverzita krajiny, variabilita krajiny, dynamika krajiny, obnoviteľný a neobnoviteľný prírodný zdroj, uzly, siete, povrchy, homogénne a nodálne regióny, geotechnický systém	Žiak vie: - charakterizovať krajinnú sféru Zeme, opísať jej čiastkové geosféry, definovať jej dolnú a hornú hranicu - vysvetliť geoekologickú štruktúru krajiny, topické, chórické, regionálne a planetárne jednotky, popísať rozdiel medzi prvotnou a druhotnou štruktúrou krajiny - definovať krajinný potenciál a jeho typy a ďalšie vlastnosti krajiny - rozdiel medzi obnoviteľným a neobnoviteľným prírodným zdrojom, uviesť konkrétne príklady - vymenovať a popísať typy kultúrnej krajiny, definovať KK a jej formy využitia, popísať regióny kultúrnej krajiny - charakterizovať geotechnické systémy krajiny, jej stavbu, druhy a vplyv na krajinu	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Krajina ako objekt hodnotenia a plánovania	Krajinné plánovanie – hodnotiace a rozhodovacie procesy Priestorové plánovanie ako	Pojmy: krajinný plán, územné plánovanie, územno-plánovací podklad, územno-plánovacia dokumentácia,	Žiak vie: - vymenovať etapy hodnotiaceho procesu a postup pri rozhodovacom procese v krajinnom plánovaní - vysvetliť územné plánovanie a	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	nástroj tvorby a ochrany krajiny Územný systém ekologickej stability – prvky ÚSES, hierarchické úrovne ÚSES Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) – jeho princípy, Agenda 21 Hodnotenie krajiny vo svojom okolí	územné rozhodnutie, ÚSES, antropocentrický pohľad, biocentrický pohľad, biokoridor, interakčný prvok, nadregionálny, regionálny a lokálny ÚSES, kostra ekologickej stability, ekologická sieť, jadrové územie, ochranná zóna, ekologická stabilita, trvalo udržateľný rozvoj	jeho nástroje, vysvetliť rozdiel medzi územnou prognózou, územným plánom a územným projektom - čo je ÚSES, charakterizovať jeho prvky a vedieť rozdiely medzi jednotlivými hierarchickými úrovňami ÚSES - definovať TUR – jeho princípy a dokument, kde sú zhrnuté - poznať niektoré významné dokumenty v oblasti ŽP, ktoré prijali princípy TUR	expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	praktické aktivity	- praktické skúšanie	preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Diaľkový prieskum Zeme, jeho využitie pre tvorbu a ochranu krajín	Diaľkový prieskum Zeme, jeho metódy, interpretácia a využitie údajov Význam DPZ z hľadiska ochrany krajiny	Pojmy: DPZ, fotografické a nefotografické metódy, televízne, rádiometrické a radarové metódy, informačné systémy	Žiak vie: - definovať diaľkový prieskum a popísať niektoré metódy DPZ - poznať oblasti využitia údajov z DPZ, uviesť konkrétne príklady	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity	- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie	ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu
Globálne environmentálne problémy	Atmosféra a jej problémy, vplyv výrobných aktivít a	Pojmy: skleníkový efekt, globálne otepľovanie, ozónová	Žiak vie: - vymenovať a charakterizovať globálne environmentálne	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný	vyučovacia hodina	- ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>krajinej sféry Zeme</p>	<p>dopravy na kvalitu ovzdušia Vyčerpávanie surovínových zdrojov a vplyv ťažby nerastných surovín na životné prostredie Vodné zdroje – ich využívanie, znečisťovanie a ochrana, vodné hospodárstvo Devastácia, degradácia a kontaminácia pôd Energetické problémy, alternatívne zdroje energie Demografia a populačné trendy a s tým súvisiace potravinové problémy ľudstva Odpady, odpadové hospodárstvo Humánna geochémia Ekosystémy – ich štruktúra, úloha a význam</p>	<p>vrstva, kyslé zrážky, acidifikácia, eutrofizácia, erózia, samočistiaca schopnosť vody, ukazovatele kvality vody, nerastná surovina, halda, odkalisko, chemický časový reaktor, kompakcia, degradácia pôdy, utilizačná funkcia pôdy, zraniteľnosť pôdy, pufrčná schopnosť, pôdny typ, pôdny druh, alternatívny zdroj energie, natalita, mortalita, migrácia obyvateľstva, skládka, inžinierskogeologický prieskum, odpad, humánna geochémia, ekosystém, sukcesia, klimax, iniciačné štádium, dynamika ekosystému, stabilita ekosystému, homeostáza, rezistencia, reziliencia</p>	<p>problémy, uviesť príčiny ich vzniku - popísať negatívny vplyv človeka na krajinnú sféru (na všetky jej čiastkové geosféry – atmosféra, hydrosféra, pedosféra, litosféra, biosféra) - navrhnúť riešenia ako predchádzať globálnym environmentálnym problémom - uviesť konkrétne príklady týchto problémov na Slovensku aj vo svete, ktoré lokality na Slovensku sú najviac ohrozené činnosťou človeka - charakterizovať ekosystém, jeho stavbu, vývoj, vlastnosti a význam</p>	<p>problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné</p>	<p>individuálna a skupinová práca praktické aktivity</p>	<p>- písomné skúšanie - praktické skúšanie</p>	<p>test preukázanie praktických zručností prezentácia projektu</p>
<p>Ochrana prírody a krajiny</p>	<p>Ochrana prírody a krajiny – medzinárodné aspekty ochrany Dohovory o ochrane prírody a krajiny – s dôrazom na tie, ku ktorým sa pripísala aj SR</p>	<p>Pojmy: ekozozológia, fyziotaktika, biodiverzita, Dohovor o biologickej diverzite, Ramsarská konvencia, UNESCO, CITES, Bonnská konvencia, Bernská konvencia, Program</p>	<p>Žiak vie: - poznať niektoré dohovory o ochrane prírody a krajiny - poznať Zákon o ochrane prírody a krajiny (543/2002 Z.z.), vymenovať kategórie chránených území, vymenovať národné parky, uviesť príklady na ďalšie kategórie CHÚ na</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia expozičné: rozprávanie, rozhovor,</p>	<p>vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie - písomné skúšanie - praktické skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď test preukázanie praktických zručností</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>Vládne a mimovládne organizácie v oblasti ŽP Základy fyziotaktiky a ekoszológie Legislatívne aspekty ochrany živej i neživej prírody na Slovensku Územná a druhová ochrana – rozdiel, význam, kategórie chránených území na Slovensku, chránené rastliny, živočíchy, minerály</p>	<p>človek a biosféra,... Zákon o ŽP, Zákon o ochrane prírody a krajiny, Červené zoznamy, zoznam chránených rastlín, živočíchov, štruktúra MŽP</p>	<p>Slovensku - ovládať niektoré chránené druhy rastlín a živočíchov na Slovensku - poznať zákon o ŽP (17/1992 Z.z.) - poznať niektoré mimovládne organizácie v oblasti ŽP - poznať základnú štruktúru MŽP SR</p>	<p>demonštrácia, pozorovanie praktické práca s knihou, textom a IKT aktivizujúce: diskusia, didaktická hra fixačné</p>			<p>prezentácia projektu</p>
--	---	---	--	--	--	--	-----------------------------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SEMINÁR Z GEOGRAFIE

4. ROČNÍK (VOLITEĽNÝ PREDMET)

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Učebný predmet seminár z geografie nadväzuje na štátny vzdelávací program, oblasť Človek a spoločnosť príloha ISCED 3A.

Obsah učiva nadväzuje na poznatky študentov, ktoré nadobudli na hodinách geografie. Vytvára priestor pre zvýšený záujem študentov o geografiu, napomáha v ich ďalšej profesionálnej orientácii. Sú v ňom zaradené témy, ktorých dôsledné zvládnutie je nevyhnutné z hľadiska ucelenej prípravy žiakov na maturitnú skúšku z geografie a nadväzne na vysoké školy. Má interdisciplinárny charakter, využíva poznatky predovšetkým z oblasti biológie, dejepisu, matematiky, informatiky a environmentálnych vied. Vedomosti získané na tomto seminári sa dajú využiť na prijímacích skúškach na vysokých školách pedagogických, ekonomických, na prírodovedeckých, právnických fakultách a politologických odboroch.

Hodinová dotácia predmetu je 2 hodiny týždenne vo štvrtom ročníku. Vyučovanie prebieha v klasickej učebni alebo v triede s interaktívnou tabuľou.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Vo vyučovaní tohto predmetu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Študenti majú po skončení štúdia dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote.

Seminár z geografie pripravuje študentov na úspešné zvládnutie maturitnej skúšky z geografie, vytvára väčší priestor pre študentov so zvýšeným záujmom o geografiu a pripravuje ich na štúdium tohto predmetu na vysokej škole.

Výchovno-vzdelávacie ciele predmetu:

- rozšíriť vedomosti žiakov s vyhraneným záujmom o geografiu
- vedieť rozlišovať geografické pojmy, interpretovať geografické informácie
- vysvetliť súvislosti medzi geografickými javmi
- orientovať sa na politickej, všeobecnozemepisnej, tematickej mape sveta
- rozvíjať praktické zručnosti
- naučiť sa zhodnotiť súčasné postavenie štátov vo svete

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- pochopiť prírodné a hospodárske podmienky Slovenska, poukázať na význam odvetví hospodárstva pre rozvoj Slovenska
- naučiť pracovať žiakov samostatne, vedieť vysloviť vlastné názory, hodnotenia k danej téme
- poznať problémy životného prostredia vo svete a na Slovensku, navrhovať jednoduché riešenia

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

- a) **Komunikácia v materinskom jazyku** - je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.
- b) **Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky** - matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).
- c) **Digitálna kompetencia** - zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT, používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.
- d) **Naučiť sa učiť** - je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky za účelom úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stavali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach, doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.
- e) **Spoločenské a občianske kompetencie** - kompetencie zahŕňajú individuálne, medziľudské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov.
- f) **Iniciatívnosť a podnikavosť** - vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.
- g) **Kultúrne povedomie a vyjadrovanie** - uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.

3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

4.1: Vypracovať osobný finančný plán.

4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.

4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.

5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ORGANIZAČNÉ FORMY, METÓDY A POSTUPY PRÁCE

Vyučovanie vychádza z tendencie umožniť žiakom získať kompetencie, ktoré im vytvoria podmienky na aktívny prístup k pátraniu a skúmaniu geografických, prírodovedných, kultúrno-spoločenských, hospodárskych a ekologických aspektov našej Zeme. V procese rozvíjania špecifických predmetových cieľov žiakov najvýznamnejším faktorom je učiteľ. Od toho ako vyučuje a ako vníma svoju úlohu na vyučovacej hodine závisí aj kvalita rozvíjania uvedených cieľov. Poslaním učiteľa je prekonať transmisívnu výučbu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov prevažne vysvetľujúcimi metódami. Učiteľ je ten, ktorý má na hodinách aplikovať postupy a metódy, ktoré kladú dôraz na aktívny prístup žiakov v procese hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov. Je to proces, v ktorom sa má uplatniť žiakova vlastná činnosť, ktorá môže byť individuálna alebo kolektívna (kooperatívna) a ktorá v súlade so skúsenosťami a pod vedením učiteľa žiakom umožní získanie nových poznatkov a informácií, ale zároveň aj radosť z procesu poznávania. Má vytvárať možnosti na prácu v malých vzájomne prepojených skupinách ako aj priestor na diskusiu v rámci celej triedy.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

HODNOTENIE A KLASIFIKÁCIA PREDMETU

Klasifikácia v predmete geografia sa uskutočňuje v súlade s platným Metodickým pokynom č. 21/2011 na hodnotenie klasifikáciu žiakov stredných škôl. Pri klasifikácii výsledkov v geografii sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- b) schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote,
- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v klasifikujú:

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine. Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Hodnotí sa ústny prejav, písomný prejav, práca s mapou a glóbusom, praktické cvičenia, referáty a projekty. Okrem hodnotenia známku, ktorá zhodnocuje výsledok práce žiaka, je potrebné zaradiť aj slovné hodnotenie. Slovné hodnotenie zohľadňuje kognitívne schopnosti žiakov, ich postoje k školskej práci, individuálne i sociálne správanie, celkovú aktivitu. Pomáha pri vytváraní sebahodnotenia žiaka. Slovné hodnotenie poskytuje priestor na hodnotenie iných žiakov ako aj seba samého. Je možné kombinovať obidva spôsoby hodnotenia.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Na úvodných vyučovacích hodinách sú žiaci oboznamovaní s podmienkami hodnotenia.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov:

- písomná forma kontroly (**písomné skúšanie**) - formou didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 25 min. v rozsahu 15 – 20 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu. Hodnotenie je na základe percentuálnej úspešnosti podľa stupnice: 100% - 90% = 1, 89% - 80% = 2, 79% - 50% = 3, 49% - 30% = 4, 29% - 0% = 5.
- verbálna forma kontroly (**ústne skúšanie**) - dobrovoľná odpoveď žiaka alebo určenie konkrétneho žiaka učiteľom, pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
- referáty a projekty sa budú hodnotiť stručným komentárom k výkonu žiaka (vrátane správnosti údajov, nákresov a schém podľa potreby) s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh alebo známku 1 až 5.
- praktické zručnosti – rôzne praktické cvičenia, práca s mapou a glóbusom (**praktické skúšanie**) - žiak preukáže svoje zručnosti pri orientácii a práci s mapou resp. atlasom, glóbusom, hodnotený bude známku 1 až 5.
- **výsledné hodnotenie** bude súhrnom vyššie uvedených kritérií. Výsledná známka nebude získaná aritmetickým priemerom priebežných známok. Odrazí sa v nej aj aktívna práca žiaka na hodinách, systematickosť učenia sa.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

LITERATÚRA:

- učebnice:
Geografia pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Likavský, Ružek, Vaňková, Ružeková; VKÚ, a. s. Harmanec, 2009
Geografia pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči, Gurňák, Križan; VKÚ, a. s. Harmanec, 2010
Geografia pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Ružek, Likavský; VKÚ, a. s. Harmanec, 2011
Geografia pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom; Tolmáči; Orbis Pictus Istropolitana, 2012

- atlasy sveta:

Školský atlas sveta, Slovenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1997

Školský atlas sveta GEG pre SŠ, VKÚ, a. s. Harmanec, 2002

Atlas Slovenská republika, Vojenský kartografický ústav, š. p., Harmanec 1995

- tematické mapy a pracovné listy, odborné časopisy– Mladý vedec, National Geographic, Geo, Quark

DIDAKTICKÁ TECHNIKA:

- počítač, internet
- dataprojektor, interaktívna tabuľa

MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY:

- glóbus, slepé mapy, nástenné mapy, náčrty a modely, grafy a diagramy, tabuľky a štatistický materiál, obrazy a obrázky
- videonahrávky a DVD s geografickou tematikou – séria Salvo film, séria National Geographic Video

ĎALŠIE ZDROJE:

- webstránky s geografickou tematikou:
www.gweb.cz

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

www.wikipedia.org

www.infovek.sk

www.worldatlas.com a iné

OBSAH VZDELÁVANIA

Tematické okruhy cieľových požiadaviek pokrývajú učivo geografie všetkých ročníkov na gymnáziách.

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	Environmentálna výchova – 7., 8., 10., 14., 15. Mediálna výchova – 1., 7. Multikultúrna výchova – 2., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		dejepis – historický vývoj vied
Planéta Zem a jej zobrazovanie	Environmentálna výchova – 1., 3., 6., 7., 8., 15. Mediálna výchova – 3., 7. Multikultúrna výchova – 4.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12. Ochrana života a zdravia: - mierky máp, - zhotovenie situačných a panoramatických náčrtov, - využitie máp (obsah máp, čítanie z mapy), - odhad vzdialenosti, - určovanie vzdialenosti podľa mierky mapy, určovanie polohy bodu na Zemi - vplyv geografických		matematika – práca s číslami

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Fyzicko-geografické regióny sveta	podmienok na človeka. Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 6., 7. Multikultúrna výchova – 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 2., 3., 4., 5., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.		chémia – voda biológia – rastlinstvo a živočíšstvo
Humánno-geografické regióny sveta	Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 6., 7. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 3., 4., 5., 7., 8., 9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.	1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia. - Chápať funkciu peňazí ako prostriedku harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb. 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.	občianska náuka –zahraničný obchod, import, export

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby - Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. - Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny. - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
<p>Regionálna geografia sveta (Európa, Ázia, Afrika, Amerika, Austrália a Oceánia, polárne oblasti, Svetový oceán)</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1.-8. Multikultúrna výchova – 1.-7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1.-9. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť seba/skupine životné potreby. - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p> <p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p>	<p>matematika – práca s číslami</p> <p>dejepis – história štátov</p> <p>občianska náuka –zahraničný obchod, import, export</p> <p>umenie a kultúra – pamiatky, kultúra a tradície</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. - Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. <p>7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov. 	
<p>Geografia Slovenskej republiky</p>	<p>Environmentálna výchova – 1.-15. Mediálna výchova – 1., 3., 4., 5., 7., 8. Multikultúrna výchova – 1., 2., 4., 5., 6., 7. Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 2., 4., 7. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia - Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca/skupiny zabezpečiť seba/skupine životné potreby.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. - Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. <p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby - Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. - Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti. <p>3.Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca</p> <p>3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby</p>	<p>matematika – práca s číslami</p> <p>dejepis – vývoj osídlenia, historické udalosti</p> <p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, les</p> <p>občianska náuka –zahraničný obchod, import, export</p> <p>umenie a kultúra – pamiatky, kultúra a tradície</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>- Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca.</p> <p>- Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.</p> <p>- Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby.</p> <p>- Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb.</p> <p>3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny</p> <p>- Vedieť vysvetliť zákonitosti vzniku krízových stavov v ekonomike a vysvetliť potrebu prijímania opatrení na elimináciu dopadov.</p>	
Krajina	<p>Environmentálna výchova – 1.-15.</p> <p>Mediálna výchova – 1., 5., 7., 8.</p> <p>Multikultúrna výchova – 3., 4., 5., 6.</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj – 1., 4., 5., 7.</p> <p>Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – 1.-12.</p>	<p>1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby</p> <p>- Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“.</p> <p>- Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.</p> <p>1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti</p> <p>- Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí.</p> <p>- Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti.</p>	<p>biológia – rastlinstvo a živočíšstvo, ochrana krajiny</p>

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	Geografia ako veda	Pojmy: pojem geografia, objekt geografie, predmet geografie, krajinná sféra, krajina, fyzicko-geografická a socioekonomická sféra, význam geografie pre človeka, geografia ako pomoc pri riešení problémov	Žiak vie: Vysvetliť vývoj, význam, postavenie geografie, objekt geografie. Opísať zloženie	motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia	vyučovacia hodina individuálna a skupinová práca	- ústne skúšanie - písomné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa %

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			a ohraničenie krajinej sféry. Preniesť teoretické poznatky do praxe.	<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	praktické aktivity	<p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	úspešnosti
Planéta Zem a jej zobrazovanie	Dátumová hranica, časové pásma, časový posun Uhol dopadu slnečných lúčov na zemský povrch Polárny deň/noc Pohyby Zeme a dôsledky pohybov Slapové javy Zemský povrch a mapa	Pojmy: Zem vo vesmíre, vesmír, galaxia, slnečná sústava, planéty, mesiace, tvar Zeme, veľkosť Zeme, pohyby Zeme a ich dôsledky, modely Zeme, rotácia Zeme, čas rotácie, slnečný deň, uhlová rýchlosť rotácie, časové pásma, pásmový čas, miestny čas, obeh Zeme okolo Slnka a jeho dôsledky, tvar dráhy obehu Zeme, skutočné pohyby Zeme a zdanlivé pohyby Slnka, uhol zemskej osi k rovine obehu, poloha a charakteristika Mesiaca (veľkosť, vzdialenosť od Zeme), pohyby, fázy, vplyv Mesiaca na Zem (príliv, odliv, význam slapových javov) kartografia, mapa, proces tvorby máp, mierka mápy, druhy máp podľa mierky, kartografické zobrazenia (priame, nepriame, rovnakouhlé, rovnakoplošné, azimutálne, valcové, kužeľové), obsah mápy (topografický, tematický), legenda, mapa, geografické súradnice, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	Žiak vie: Vedieť ako sa určuje dátum pri prechode dátumovej hranice, vedieť určiť pásmový čas ľubovoľného bodu na Zemi Vedieť vypočítať uhol dopadu slnečných lúčov v ľubovoľnom bode zemskeho povrchu Vedieť určiť, kedy je na jednotlivých zemských poglobuliach polárny deň/noc Vysvetliť a predviesť pohyby Zeme s dôrazom na dôsledky pohybov pre ľudí na Zemi Charakterizovať Mesiac a jeho vplyv	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

			<p>na Zem Vysvetliť určovanie polohy bodu na Zemi Získať údaje z rôznych tematických máp a použiť pri riešení úloh Orientovať sa na mape Určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc</p>				
Fyzicko-geografické regióny sveta	<p>Procesy v atmosfére Rozloženie teploty a zrážok na Zemi Lokálne vetry, atmosferické fronty, tlakové útvary Typy klímy Zmeny klímy Význam oceánov pre človeka Vodou podmienené procesy a formy reliéfu Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana Príčiny a dôsledky pohybu litosférických</p>	<p>Atmosféra – pojmy: atmosféra, meteorológia, význam atmosféry, zloženie a členenie atmosféry, počasie, meteorologické prvky, meteorologické javy, klíma, klimatotvorné činitele a ich význam v praxi, makroklíma, mikroklíma, rozloženie teploty a zrážok na Zemi, teplotné pásma, tepelná rovnováha, činitele vplývajúce na rozloženie zrážok, zrážkové pásma, prúdenie vzduchu, vietor, všeobecná cirkulácia ovzdušia, Coriolisova sila, monzúny, pasáty, západné a východné vetry, miestne vetry, inverzia teploty, možnosť aplikácie všeobecných poznatkov o pohybe vzduchu na malom území, vzduchové hmoty, atmosférické fronty (arktický, polárny, tropický), mimotropické tlakové útvary, cyklóny, tlakové útvary na polárnom fronte, tropické tlakové útvary, tropické cyklóny, stacionárne cyklóny, znaky oceánskeho a kontinentálneho podnebia; hlavné klimatické pásma (podľa Alisova), ekvatoriálne, subekvatoriálne, subtropické, pásmo miernych širok, subarktické, arktické; topoklíma, miestne vetry, inverzia teploty, klimatické diagramy a práca s nimi, znečistenie ovzdušia, význam ozónovej vrstvy</p> <p>Litosféra a georeliéf – pojmy: litosféra, zloženie</p>	<p>Ziak vie: Charakterizovať procesy v atmosfére Vysvetliť princíp vetrov, tlakových útvarov, rozloženie tepla a vlahy na Zemi Charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny Opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a ich význam pre formovanie tvárnosti krajiny Zhodnotiť zdroje pitnej vody na Zemi a na Slovensku, zhodnotiť ich dostupnosť Porovnať mechanizmy pôsobenia endogenných a</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>dosiek Vplyv činiteľov (ľadovec, vietor, gravitácia, restliny, živočíchy, človek) na modeláciu zemského povrchu Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo</p>	<p>zemského telesa, stavba a vlastnosti zemskej kôry, rozdelenie litosféry (pevninská, oceánska), horniny tvoriace litosféru, astenosféra, litosférické dosky a ich pohyb, dôsledky ich pohybov, vnútorné procesy, vznik pohorí, vulkanizmus, zemetrasenie, vrásové poruchy, príkrovy, planetárne členenie litosféry, stabilné časti pevnín, štíty, platformy, mobilné orogénne zóny, jednotky oceánskeho dna, tvárnosť zemského povrchu, pôsobenie geomorfologických činiteľov (vodou, mrazom podmienené, gravitačné, kozmogénne, biogénne, antropogénne procesy), typy georeliéfu</p> <p>Hydrosféra – pojmy: hydrosféra, voda na Zemi a jej zásoby, svetový oceán a jeho časti, moria, teplota a salinita, dynamika morskej vody (kozmičné vplyvy, fyzikálnomechanické a geodynamické vplyvy), voda súše, povrchové toky, hydrografická sieť, povodie, rozvodie, úmorie, hustota a tvar riečnej siete, vodný stav, prietok, režim odtoku, jazerá, vodné nádrže, ľadovce a stála snehová pokrývka, podpovrchová voda, význam vody pre človeka, problémy v oblastiach s nedostatočnými zásobami vody, príklady riešenia problémov spojených s nedostatkom vody</p> <p>Pedosféra – pojmy: pedosféra, pôda, pôdotvorné činitele, pôdne horizonty, zloženie pôd, štruktúra a textúra pôdy, reakcia pôdy, humus, úrodnosť pôdy, pôdne druhy, pôdotvorné procesy, pôdne typy, význam pôd pre človeka, ochrana pôdy, problémy spojené s nedostatkom vhodnej pôdy</p> <p>Biosféra – pojmy: biosféra, ekologické činitele, krajinný ekosystém, bioklimatické pásma, vznik bioklimatických pásiem a ich rozloženie na Zemi, rastlinstvo a živočíšstvo oceánov, vertikálne členenie biosféry, význam biosféry pre človeka, ochrana ekosystémov</p>	<p>exogenných procesov a ich vplyv na tvárnosť zemského povrchu Opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo</p>				
--	---	---	---	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Humánno-geografické regióny sveta</p>	<p>Rozmiestnenie obyvateľstva na jednotlivých svetadieloch Porovnanie dynamiky na jednotlivých svetadieloch Kultúra a spôsob života v jednotlivých regiónoch sveta Proces urbanizácie Sídlné útvary Súčasná tendencia vývoja priemyselnej výroby, hlavné oblasti koncentrácie priemyslu Hlavné oblasti ťažby nerastných surovín vo svete Produkcia základných surovín na výrobu potravín</p>	<p>Charakteristika obyvateľstva – pojmy:humánno geografické regióny sveta, kritéria na vyčlenenie regiónov, počet obyvateľov na Zemi, počet obyvateľov v jednotlivých regiónoch, faktory ovplyvňujúce rast a pokles počtu obyvateľstva, populačná explózia, problémy spojené s populačnou explóziou, rozmiestnenie obyvateľstva, hustota obyvateľstva, predpoklady osídľovania, dynamika obyvateľstva, prirodzený a mechanický pohyb obyvateľstva, demografický cyklus, štruktúra obyvateľstva podľa biologických, ekonomických a kultúrnych znakov v jednotlivých regiónoch sveta</p> <p>Činnosť obyvateľstva v jednotlivých regiónoch – pojmy:poľnohospodárska výroba, význam poľnohospodárstva pre človeka, činitele ovplyvňujúce lokalizáciu poľnohospodárstva, poľnohospodárska pôda, typy poľnohospodárskej výroby, živočíšna výroba, ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, hlavné odvetvia priemyselnej výroby, hlavné oblasti koncentrácie rozmiestnenia priemyslu, význam priemyselnej výroby pre človeka, doprava, význam dopravy, činitele ovplyvňujúce lokalizáciu dopravných ciest a zariadení, členenie dopravy, doprava v jednotlivých regiónoch sveta, cestovný ruch, význam cestovného ruchu, druhy a formy cestovného ruchu, oblasti cestovného ruchu, zahraničný obchod, export, import, platobná bilancia, služby, hodnotenie vyspelosti štátov (ich skupín) podľa prevládajúceho zastúpenia primárneho, sekundárneho, terciárneho, kvartérneho sektoru v ich ekonomike (HDP, zamestnanosť)</p> <p>Sídla v jednotlivých regiónoch – pojmy:osídlenie, sídlo, obec, mestské a vidiecke osídlenie, metropola, aglomerácia, konurbácia,</p>	<p>Žiak vie: Porovnať na základe údajov rozloženie obyvateľstva a jeho ďalší vývoj Prognózy natality, mortality, strednej dĺžky života v rôznych regiónoch sveta Dôsledky migrácie Porovnať vplyv náboženstva na spôsob života a kultúru Vysvetliť problémy utečencov – príčiny a dôsledky tohto javu Uviesť príklady kultúrnych pamiatok v jednotlivých regiónoch sveta Uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete Lokalizovať ťažbu surovín na svete Lokalizovať pestovanie poľnohospodárskych plodín na svete</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
---	--	--	---	--	--	---	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Regionálna geografia sveta (Európa, Ázia, Afrika, Amerika, Austrália a Oceánia, polárne oblasti, Svetový oceán)</p>		<p>megalopolis, štruktúra sídel, funkcie sídel, funkčné členenie mesta, centrum mesta, priestorový rast mesta, proces urbanizácie</p> <p>Politická mapa sveta – pojmy: zmeny na politickej mape sveta po 2. svetovej vojne, zoskupenia štátov, spoločenské a hospodárske organizácie, štáty a politické zriadenie v štátoch</p> <p>Európa Regióny Európy severná Európa, západná Európa, stredná Európa, východná a juhovýchodná Európa, južná a juhozápadná Európa</p> <p>Fyzickogeografická charakteristika regiónov Európy – pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, rozloha, hranice, horizontálna členitosť. Škandinávsky polostrov, Pyrenejský polostrov, Apeninský polostrov, Balkánsky polostrov, Jutský polostrov, Britské ostrovy, Sicília, Island, Kréta, Malta, Sardínia, Korzika, Baleáry, Gibraltársky prieliv, Lamanšský prieliv, Bospor, Dardanely, Severné more, Baltské more, Čierne more, Stredozemné more, Kaspické more, Nórske more. Vertikálna členitosť, lokalizácia prvkov podľa mapy, Baltský štít, Ruská tabuľa, vrásové pohoria; Východoeurópska nížina, Severonemecká nížina, Pádska nížina, Malá dunajská kotlina, Veľká dunajská kotlina, Škandinávске vrchy, Kaledónska vysočina, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Dináre, Stará planina, Pindos, Ural, Rumunská (Valašská) nížina, Centrálny masív, Sierra Nevada; podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie (Golfský prúd, západné vetry, vzdialenosť od oceána, nadmorská výška), úmoria, vodné toky, jazerá, prieplavy, bezodtoková oblasť, Volga, Dneper, Don, Pečora, Severná Dvina, Dunaj, Rýn, Rhôna, Seina, Loira, Garonne, Ebro, Tajo, Duero, Pád, Tiber, Inn, Labe, Odra, Visla, Ladožské jazero, Kaspické more;</p>	<p>Žiak vie: Opísať prírodné pomery vybraných štátov Charakterizovať hospodárstvo, poznať prognózy ďalšieho rozvoja jednotlivých oblastí sveta</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
---	--	---	---	--	--	---	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>ochrana a tvorba krajiny</p> <p>Obyvateľstvo a sídla – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva a činitele, ktoré ho ovplyvňujú, prirodzený prírastok obyvateľstva; štruktúra obyvateľstva podľa národov, jazykových skupín, náboženstva; sídelná štruktúra, urbanizácia, vidiecke osídlenie, oblasti s prevahou vidieckeho a mestského osídlenia; sídla: hlavné mestá, ďalšie významné mestá Brno, Ostrava, Hamburg, Lipsko, Bonn, Mníchov, Dortmund, Düsseldorf, Antverpy, Rotterdam, Marseille, Lyon, Bordeaux, Glasgow, Edinburg, Birmingham, Liverpool, Barcelona, Porto, Göteborg, Malmö, Krakov, Ženeva, Bazilej, Miláno, Florencia, Sankt-Peterburg</p> <p>Hospodárstvo a služby – pojmy: charakter hospodárstva a jeho vývoj, priemysel, priemyselné oblasti, zameranie priemyselnej výroby v jednotlivých oblastiach; poľnohospodárstvo, poľnohospodárske oblasti, zameranie poľnohospodárskej výroby v jednotlivých oblastiach; doprava (cestná, železničná, letecká, námorná), letiská, prístavy, cestovný ruch, služby</p> <p>Ázia Regióny Ázie a ich fyzickogeografická charakteristika severná Ázia, (ázijská časť Ruskej federácie), južná a juhovýchodná Ázia, (monzúnová Ázia), stredná Ázia, východná Ázia, juhozápadná Ázia a Zakaukazské štáty, Čína, Japonsko, India, Turecko, Indonézia, Filipíny, Irán, Irak, Pakistan, Izrael, Malajzia</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy Malá Ázia, Arabský polostrov, Predná India, Zadná India,</p>					
--	--	---	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Cejlón, Filipíny, Japonské ostrovy, Malajský polostrov, Veľké Sundy, Sachalin, Kamčatka, Kórejský polostrov, Taiwan, Cyprus, Suezský prieplav, Arabské more, Bengálsky záliv, Červené more, Juhočínske more, Východočínske more, Kórejský prieliv, Žlté more, Ochotské more; prvky vertikálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy. Himaláje, Karakoram, Ťanšan, Hindúkuš, Pamír, Kaukaz, Tibetská náhorná plošina, Altaj, Dekanská plošina, Indogangská nížina, Mezopotámska nížina, Veľká čínska nížina); sopečné oblasti, najvyššie vrchy; podnebné pásma, klimatotvorné činitele (morské prúdy, vplyv oceánov, monzúnov, pravidelných vetrov, vzdialenosti od oceánov, nadmorskej výšky); prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy. Chang Jiang (Jang-c'-ťiang), Huang He, Amur, Ganga, Indus, Mekong, Brahmaputra, Eufrat, Tigris, Lena, Ob, Irtyš, Jenisej, Angara, Bajkal, Balchašské jazero, Aralské jazero, bezodtoková oblasť Kaspického mora, tundra, tajga, púšte (Gobi, Nafúd, Rub al-Kālī, Karakum, Kyzylkum), stepi, dažďové lesy, monzúnové lesy, subtropické rastlinstvo

Humánnogeografická charakteristika regiónov – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva a činitele, ktoré ju ovplyvňujú, husto a riedko zaľudnené oblasti, rasová, národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva; sídla a ich lokalizácia podľa mapy: Istanbul, Teherán, Bagdad, Rijád, Tel Aviv – Yafo, Karáči, Dillí, Kalkata, Bombaj, Bangkok, Kuala Lumpur, Dháka, Jakarta, Manila, Peking, Šanghaj, Kanton, Tokio, Soul, Almaty, Taš-kent, Vladivostok, Nagoja, Osaka.
Charakter hospodárstva a jeho vývoj, poľnohospodárske výrobné oblasti, zameranie poľnohospodárskej výroby Ázie, priemysel, regióny s rozvinutou priemyselnou výrobou, rýchlo sa rozvíjajúce štáty (moderné technológie), služby, doprava, cestovný ruch

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Afrika Regióny Afriky a ich fyzickogeografická charakteristika severná, západná, východná, južná časť Afriky, Egypt, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Nigéria, Južná Afrika, Keňa</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha svetadiela, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Madagaskar, Kanárske ostrovy, Guinejský záliv, Veľká Syrta, Stredozemné more, Gibraltársky prieliv, Somálsky polostrov, Suezský prieply, Červené more, Báb el Mandeb, Mozambický prieliv). Vertikálna členitosť, jej prvky a lokalizácia podľa mapy (náhorné plošiny, pohoria, panvy, sopky, Východoafrická priekopová prepadlina, Dračie vrchy, Atlas, Etiópska vysočina, Čadská panva, Kalahari, Ahaggar, Tibesti, Adamauská vysočina, Guinejská vysočina), podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov na charakteristiku podnebných pásiem, úmoria, bezodtokové oblasti, prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia (Níl, Kongo, Niger, Zambezi, Volta, Okavango, Viktóriino jazero, Tanganika, Čadské jazero, Limpopo, Násirovo jazero – Asuánska vodná nádrž, Kariba, Viktóriine vodopády, Malawi); rozšírenie typov krajín podľa podnebia, dažďové lesy, savany, púšte, subtropické rastlinstvo</p> <p>Humánnogeografická charakteristika regiónov – pojmy: počet a rozmiestnenie obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasy, národy, náboženstvá), kultúra, tradície obyvateľstva v jednotlivých oblastiach Afriky sídla a ich lokalizácia podľa mapy, Alžír, Káhira, Addis Abeba, Akkra, Nairobi, Pretória, Johannesburg, Kapské Mesto, Antananarivo, Chartúm, Abidjan, Lagos, Ibadan, Kinshasa, Rabat, Casablanca,</p>					
--	--	---	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Alexandria, Tripolis, Tunis; urbanizácia, veľké mestá a ich problémy, poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, doprava, cestovný ruch, exkurzná trasa, komplexná geografická charakteristika oblasti</p> <p>Amerika Regióny Ameriky a ich fyzickogeografická charakteristika Severná, Stredná a Južná Amerika, USA, Kanada, stredoamerické štáty (Mexico), Brazília, Laplatské štáty (Argentína), andské štáty</p> <p>Pojmy: matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, socioekonomická poloha, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Labrador, Aljašský polostrov, Baffinov ostrov, Kalifornský polostrov, Yucatánsky polostrov, Florida, Grónsko, Veľké Antily, Malé Antily, Galapágy, Ohňová zem, Falklandy, Beringov prieliv, Drakov prieliv, Karibské more, Magalhãesov prieliv, Panamský prieplav, Hudsonov záliv, Kalifornský záliv, Mexický záliv, Karibské more). Prvky vertikálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Apalačské vrchy, Kordillery, Andy, Brazílska vysočina, Guyanská vysočina, Amazonská nížina, Laplatská nížina, Pobrežná nížina, Arktická nížina, Mexická plošina, Veľké prerie, Veľká panva, Veľký kaňon, Atacama); podnebné pásma, vplyv klimatotvorných činiteľov (morské prúdy, pravidelné vetry, tropické cyklóny) na podnebie; prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy (Amazonka, Orinoco, Paranā, Mississippi, Missouri, Rieka sv. Vavrinca, Yukon, Colorado, Ohio, Tennessee, Veľké kanadské jazerá, Veľké medvedie jazero, Veľké solné jazero, Titicaca, Veľké jazero otrokov, Niagarské vodopády, Angelov vodopád, Iguacu); polárne oblasti, tundra, tajga, listnaté a zmiešané lesy, stepi, dažďové lesy, subtropické rastlinstvo, ochrana a</p>					
--	--	---	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

tvorba krajiny (národné parky), komplexná charakteristika prírodných krajín

Humánnogeografická charakteristika regiónov – pojmy: rozmiestnenie (hustota) obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasová, národnostná, náboženská), kultúra a tradície obyvateľstva v jednotlivých oblastiach Ameriky, lokalizačné predpoklady osídlenia; sídla, hlavné mestá, ďalšie dôležité hospodárske a kultúrne strediská štátov (New York, Washington, Chicago, Detroit, Pittsburg, Cleveland, Baltimore, Seattle, Vancouver, Philadelphia, Boston, Atlanta, Los Angeles, Ottawa, Toronto, Caracas, São Paulo, Belo Horizonte, Mexiko, Santiago, Havana, Rio de Janeiro, Bogota, Buenos Aires, Montevideo); charakter hospodárstva, jeho vývoj, poľnohospodárstvo, typy poľnohospodárskej výroby, priemysel, odvetvia a oblasti priemyselnej výroby, doprava, služby, cestovný ruch, exkurzná trasa, komplexná geografická charakteristika regiónu

Austrália a Oceánia

Austrálsky zväz, Nový Zéland, Papua – Nová Guinea, samostatné štáty, závislé územia

Poloha, prírodné pomery – pojmy:

matematickogeografická poloha, fyzickogeografická poloha, socioekonomická poloha svetadiela, prvky horizontálnej členitosti a ich lokalizácia podľa mapy (Arnhemská zem, Yorský polostrov, Karpentársky záliv, Veľký austrálsky záliv, Tasmánia, Bassov prieliv, Torresov prieliv, Veľká koralová bariéra, Nový Zéland, Nová Guinea, Nová Kaledónia, Tahiti, Havajské ostrovy, Melanézia, Mikronézia, Polynézia, Nullarborská nížina, Veľká artézská panva, Austrálske Alpy, Macdonnelove vrchy, Musgravove vrchy, Veľké predelové vrchy, Južné Alpy, Darling, Murray, Eyrovo jazero), podnebné

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>oblasti v Austrálii a Oceánii, Západoaustrálska plošina, Veľká piesočná púšť, Veľká Viktóriina púšť</p> <p>Obyvateľstvo a sídla – pojmy: rozmiestnenie obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva (rasy, národy, náboženstvá), osídľovanie svetadiela; sídla a ich poloha Sydney, Melbourne, Canberra, Hobart, Perth, Brisbane, Auckland, Wellington, urbanizácia, prisťahovalectvo</p> <p>Hospodárstvo a služby – pojmy: charakter hospodárstva a jeho vývoj, ťažba rúd, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo, chov oviec, doprava, služby, cestovný ruch</p> <p>Polárne oblasti Arktída, Antarktída Poloha, prírodné pomery, hospodárske využitie</p> <p>Oceány Rozloženie oceánov, Tichý oceán, Atlantický oceán, Severný ľadový oceán, Indický oceán, ekonomické využitie oceánov, komplexná charakteristika oceánov</p>					
Geografia Slovenskej republiky		<p>Poloha, prírodné pomery – pojmy: matematickogeografická, fyzickogeografická, socioekonomická poloha Slovenska; povrchové celky, Karpaty, Panónska panva, horninové zloženie, zastúpenie nerastných surovín, tvorba reliéfu endogénnymi a exogénnymi procesmi, typy reliéfu, geomorfologické členenie, geomorfologické celky; klimatotvorné činitele, prúdenie vzduchových hmôt, polárny front, cyklóny, anticyklóny, stacionárne tlakové útvary, teplota vzduchu, zrážky, podnebné oblasti, počasie v miestnej krajine, poloha Slovenska vzhľadom na hlavné európske rozvodie, prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy (Dunaj, Malý Dunaj, Morava, Váh, Nitra, Žitava, Hron, Ipel', Rimava, Slaná, Hornád, Bodrog,</p>	<p>Žiak vie: Opísať prírodné pomery Charakterizovať hospodárstvo, pozná prognózy ďalšieho rozvoja jednotlivých regiónov Slovenska Komplexne opísať regióny Slovenska</p>	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p> <p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou,</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p> <p>praktické aktivity</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p> <p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		<p>Torysa, Laborec, Latorica, Ondava, Topľa, Cirocha, Hnilec, Poprad, Dunajec, Orava, Revúca, Turiec, Kysuca), povodia riek, režim odtoku riek, jazerá (plesá), umelé vodné nádrže (Vodná nádrž Gabčíkovo, Liptovská Mara, Oravská priehrada, Šírava, Ružín, Domaša), podzemné vody, minerálne a termálne vody; vznik a význam pôdy, rozšírenie pôdnych typov a druhov, horizontálna zonálnosť, výšková zonálnosť, pôdy v miestnej krajine, úrodnosť (bonita) pôd; fyzickogeografické pomery a vplyv človeka na rozmiestnenie rastlinstva a živočíšstva, rastlinné pásmo a výškové stupne rastlinstva, zalesnenosť územia, význam lesa, lužné lesy, živočíšne spoločenstvá, ochrana rastlinstva a živočíšstva, miestna krajina</p> <p>Obyvateľstvo a sídla - pojmy: vývoj osídlenia, počet obyvateľov, rast počtu obyvateľstva, štruktúra obyvateľstva podľa veku, zamestnanosti, národnosti, náboženstva, sídla, sídelná štruktúra, urbanizácia, sídla a ich lokalizácia (Bratislava, Košice, Prešov, Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Trnava, Trenčín, Martin, Prievidza, Piešťany, Poprad, Nové Zámky, Komárno, Bardejov, Banská Štiavnica, Kremnica, Zvolen, Spišská Nová Ves, Levoča, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Senica, Skalica)</p> <p>Hospodárstvo a služby – pojmy: charakteristika hospodárstva a jeho vývoj, poľnohospodárska výroba a oblasti poľnohospodárskej výroby, priemyselná výroba a oblasti priemyselnej výroby, doprava, služby, zahraničný obchod, cestovný ruch, možnosti rozvoja cestovného ruchu</p>		<p>textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>			
Krajina	Človek v krajine Krajina a jej ochrana, zložky krajiny a väzby medzi	Krajina – pojmy: prostredie života na Zemi, geografia a životné prostredie, vznik a vývoj krajinného prostredia, vzťah človeka ku krajinnému prostrediu, životné prostredie, environmentalistika, ekológia, geoekológia, krajinná ekológia, krajinné prostredie,	Žiak vie: Navrhnuť riešenia tvorby a ochrany krajiny Poukázať na najaktuálnejšie	<p>motivačné: rozprávanie, rozhovor, motivačný problém a demonštrácia</p>	<p>vyučovacia hodina</p> <p>individuálna a skupinová práca</p>	<p>- ústne skúšanie</p> <p>- písomné skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa %</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	<p>nimi, životné prostredie a udržateľný rozvoj Globálne problémy na Zemi</p>	<p>fyzickogeografická štruktúra krajiny, krajinná sféra Zeme a jej zložky, ohraničenie krajinej sféry v rámci planéty, prvotná a druhotná štruktúra krajiny, rozmery (dimenzie) krajinných jednotiek, krajinný potenciál, ekologická stabilita, ekologická únosnosť krajiny, diverzita krajiny, prírodné zdroje krajiny, stabilita krajinej sféry Zeme</p> <p>Kultúrna krajina – pojmy:typy kultúrnej krajiny podľa stupňa premeny; formy využitia zeme, uzly, siete, povrchy, regióny kultúrnej krajiny, homogénne a nodálne; geotechnické systémy krajiny</p> <p>Globálne environmentálne problémy – pojmy:zdroje znečistenia (prírodné, umelé), dôsledky znečistenia ovzdušia, vody, pôdy, znehodnotenie rastlinstva a živočíšstva, úbytok surovínových zdrojov</p>	<p>problémy životného prostredia</p>	<p>expozičné: rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, pozorovanie</p> <p>praktické</p> <p>práca s knihou, textom a IKT</p> <p>aktivizujúce: diskusia, didaktická hra</p> <p>fixačné</p>	<p>praktické aktivity</p>	<p>- praktické skúšanie</p> <p>prezentácia projektu</p>	<p>úspešnosti</p> <p>-</p>
--	---	--	--------------------------------------	--	---------------------------	---	----------------------------

SWOT ANALÝZA Z POHĽADU PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

SILNÉ STRÁNKY:

- plne kvalifikovaní učitelia predmetov filozofia a občianska náuka
- realizované exkurzie v rámci predmetu, podporujúce výučbu v reálnom prostredí
- využívanie moderných informačných technológií pri výučbe

SLABÉ STRÁNKY:

- nemotivujúce finančné ohodnotenie vyučujúcich
- slabá podpora existujúcich výučbových programov pre predmet občianska náuka
- absentujúca odborná učebňa predmetu

PRÍLEŽITOSTI:

- medzipredmetové vzťahy
- možnosť získania grantov na projektovú činnosť
- vytvorenie vlastného školského vzdelávacieho programu
- zvýšenie záujmu o predmet z dôvodu popularity humanitných predmetov
- podpora nadaných študentov individuálnym prístupom
- spolupráca s Európskym parlamentom mladých – pravidelná účasť na stretnutiach a aktívna participácia na jeho činnosti bývalými žiakmi
- prednášková a konzultačná činnosť s odborníkmi – právnici, ekonómovia, politici

RIZIKÁ:

- pokles populácie súvisiaci s demografickým vývojom

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktoch tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaniu si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutiu základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- rešpektovaniu a uplatňovaniu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratiu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

OBSAH VZDELÁVANIA

Predmet oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti psychológie, sociológie, politológie, práva, ekonómie, sveta práce a filozofie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

Tematické celky:

Človek ako jedinec

Človek a spoločnosť

Občan a štát

Občan a právo

Základné ekonomické problémy a ich riešenie

Trhový mechanizmus

Trh práce

Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad

Svet práce

Úloha peňazí a finančných inštitúcií

Aktualizácia učiva

HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je klasifikovaný. Pri hodnotení predmetu sa bude postupovať podľa Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl. Učiteľ prihliada na teoretické vedomosti, úroveň osvojenia si základných informácií, ako i na záujem o problematiku a najmä schopnosti aplikovať získané vedomosti v praxi.

PK Človek a spoločnosť na škole sa v rámci svojej činnosti dohodla na pravidlách využívania hodnotenia. Konkrétne dotvorenie systému determinuje typ osobnosti každého učiteľa, charakter triedy, klímu našej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa využívajú postupy zabezpečujúce korektné a objektívne hodnotenie. Pravidelne sa uplatňujú vzájomné hodnotenie spolužiakov a sebahodnotenie. Hlavným cieľom hodnotenia je naučiť žiaka hodnotiť samého seba, aby vedel posudzovať vlastné sily a schopnosti. Hodnotí sa osvojenie základných poznatkov, zručností a postojov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. V predmete občianska náuka. Učiteľ dáva žiakom šancu vyvíjať sa primeraným tempom, hodnotí každý výkon žiaka bezprostredne po jeho ukončení. Toto hodnotenie má hlavne motivačný charakter.

Metódy a prostriedky hodnotenia: Sebahodnotenie, hodnotenie spolužiakmi, pochvala, uznanie, prezentácia prác, diagnostický rozhovor, debata, reflexia, odmena, pozornosť, podanie ruky a i.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa klasifikujú podľa nasledujúcich kritérií v primeranom rozsahu pre príslušný ročník štúdia. (Metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu stredných škôl).

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medzilidské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

1. Človek vo sfére peňazí

*Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrané a stanovenie životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.***

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financií.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.

5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy

6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Žiakov budeme učiť kompetenciám, aby vedeli:

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1. Chápať funkciu peňazí ako prostriedok harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb. 1.1
2. Posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca 1.2
3. Zabezpečiť sebe/skupine životné potreby. 1.2
4. Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. 1.2
5. Posúdiť význam peňazí aj v kontexte európskeho a medzinárodného trhu. 1.2
6. Opísať príklady tzv. „dedenia chudoby“. 1.3
7. Vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte. 1.3
8. Poznať problematiku fungovania jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti a najmä vo sfére peňazí. 1.4
9. Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti 1.4
10. Poznať nominálne a úžitkové hodnoty tovarov a služieb vo vzťahu k využívaniu alternatívnych riešení. 1.5
11. Zaujať kritický postoj k informáciám poskytovaným reklamou. 1.5
12. Vysvetliť, ako jednotlivci preukazujú zodpovednosť za finančnú prosperitu počas života. 2.1
13. Analyzovať, ako sa finančná zodpovednosť líši u jednotlivcov bez záväzkov a so záväzkami k závislým osobám. 2.1
14. Vysvetliť etický rozmer rôznych rozhodnutí, týkajúcich sa osobných financií. 2.1
15. Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností. 2.1
16. Zdokumentovať príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste. 2.1
17. Odhaliť bežné typy spotrebiteľských podvodov, včítane on-line podvodov. 2.2
18. Identifikovať relevantné finančné informácie potrebné na prijatie rozhodnutia. 2.2
19. Vymenovať kritéria, ktoré je potrebné zvážiť pri výbere odborníka na finančné plánovanie/poradenstvo a právneho/daňového poradcu. 2.2
20. Poznať základnú problematiku rozvoja osobnej finančnej gramotnosti. 2.2
21. Uviesť osoby/subjekty, ktoré sú oprávnené získať osobné identifikačné údaje (rodné číslo, číslo OP, číslo zdravotného poistenia, ...) ako aj údaje o účtoch (číslo platobnej karty s autorizačným kódom, čísla účtov, limity účtov, disponibilné zostatky na účtoch,...). 2.3
22. Odporúčať kroky, ktoré by obeť krádeže osobných údajov mala podniknúť na opätovné 2.3
23. Stanoviť si merateľné krátko, stredne a dlhodobé finančné ciele. 2.4
24. Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie dlhodobého cieľa. 2.4
25. Používať zodpovedné rozhodovanie pri dlhodobých cieľoch. 2.4
26. Vysvetliť význam komunikácie o finančných povinnostiach (spoločných aj samostatných) ešte pred založením spoločnej domácnosti. 2.5
27. Uviesť príklady zmlúv medzi jednotlivcami a podnikateľskými subjektmi. 2.5
28. Identifikovať základné povinnosti každej zo zmluvných strán. 2.5
29. Preskúmať internetové a tlačové zdroje aktuálnych informácií týkajúce sa práv spotrebiteľov. 2.6
30. Napísať sťažnosť na základe porušenia zákona o ochrane spotrebiteľa. 2.6
31. Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca. 3.1
32. Uviesť príklady vzájomných súvislostí a protichodností medzi osobnými, rodinnými a spoločenskými potrebami. 3.1
33. Vysvetliť delenie životných potrieb, vysvetliť súvis životných potrieb k otázke bohatstva a chudoby. 3.2
34. Uviesť príklady efektívneho zabezpečenia životných potrieb. 3.2
35. Analyzovať, ako môžu hospodárske, spoločenské, kultúrne a politické podmienky ovplyvniť kariérne možnosti. 3.3
36. Identifikovať kariérne ciele a pripraviť plán a časový rozvrh pre ich dosiahnutie, vrátane požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu, náklady a možné zadĺženie. 3.3
37. Definovať pojmy dar, nájom, úrok, dividenda, kapitálový výnos, prepitné, provízia a zisk. 3.4
38. Vysvetliť vplyv inflácie na príjem. 3.4
39. Vysvetliť rozdiel medzi programami sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. 3.6

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

40. Uviesť informácie do tlačiva "Daň z príjmu FO, Daň z príjmu PO" a ostatných tlačív pre daň z príjmu. 3.6
41. Analyzovať širšie súvislosti pojmu finančná úspešnosť. 3.7
42. Uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny. 3.7
43. Opísať možnosť uplatňovania postupov finančne úspešných jednotlivcov a rodín. 3.7
44. Vysvetliť, ako používať rozpočet na kontrolu vynakladania prostriedkov na dosahovanie finančných cieľov. 4.1
45. Identifikovať zmeny v osobnom finančnom správaní, ktoré prispievajú k dosiahnutiu finančnej prosperity. 4.1
46. Vypracovať osobný rozpočet mladého samostatne žijúceho človeka. 4.1
47. Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť osobný rozpočet. 4.1
48. Vyhľadať na internete organizácie, ktoré sa venujú darcovstvu a filantropii. 4.5
49. Identifikovať fyzické / právnické osoby, ktoré by mohli potenciálne byť dedičmi. 4.6
50. Identifikovať rozličné typy študentských pôžičiek a alternatív k pôžičkám ako spôsobu financovania vysokoškolského vzdelávania. 5.1
51. Napísať reklamáciu zúčtovania s uvedením problému, požiadanim o uskutočnenie konkrétnych krokov, priložením kópie relevantných dokumentov a poskytnutím kontaktných údajov. 5.3
52. Opísať práva dlžníkov a veriteľov, týkajúce sa zrážok zo mzdy a odňatia majetku v prípade nezaplatenia dlhu. 5.3
53. Zhrnúť zákony o spotrebiteľských úveroch a ochranné prvky, ktoré zakotvujú. 5.4
54. Preskúmať aktuálne informácie z internetových a tlačových zdrojov, týkajúcich sa práv súvisiacich so spotrebiteľskými úvermi. 5.4
55. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele. 6.1
56. Porovnať stratégie sporenia, napr. „najprv zaplať sám“ alebo použitím zrážok zo mzdy. 6.1
57. Definovať bohatstvo na základe osobných hodnôt, priorít a cieľov. 6.1
58. Stanoviť priemerné alebo odhadované náklady na štvorročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie nového podniku, splátky na nové auto a dom. 6.2
59. Opísať výhody a nevýhody poskytované prostredníctvom dôchodkového sporenia cez doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS). 6.5
60. Diskutovať o poistení proti jednotlivým typom rizík, špecifických pre mladých ľudí. 7.1
61. Vysvetliť význam a podstatu ústavných práv a garancií súvisiacich s ochranou zdravia a s hmotným zabezpečením v starobe a pri neschopnosti na prácu. 7.3
62. Vysvetliť verejnoprávne a súkromnoprávne otázky zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby. 7.3
63. Charakterizovať podstatu a základy legislatívnej úpravy poistenia majetku, osôb, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia. 7.4
64. Uviesť druhy poistenia, ktoré by sa mohli vzťahovať na náhodné poškodenie majetku inej osoby. 7.5

LEGENDA

ENV	Environmentálna výchova
MV	Mediálna výchova
MKV	Multikulturálna výchova
OŽZ	Ochrana života a zdravia
OSR	Osobný a sociálny rozvoj
RV	Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra
TPPZ	Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

3. ROČNÍK

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**

D. Ďurajková, H. Kopecká, D. Vargová: Občianska náuka pre 3. ročník gymnázia, SPN 2011

- **Didaktická technika**

CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor

- **Materiálne výučbové prostriedky**

DVD, eurobankovky a euromince

- **Ďalšie zdroje**

www.vlada.gov.sk, www.nrsr.sk, www.upsvar.sk, www.nbs.sk, www.specialnysud.sk, www.sme.sk

Tematický celok	Prierezová téma	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Človek ako jedinec	MV 2, OSR 1-5, OŽZ 1	1, 30-33	Telesná výchova: Anatómia človeka. Telovýchova ako veda Biológia: Biológia človeka, Biológia ako veda
Človek a spoločnosť	MV2, MKV1-3, OSR 1-5	2-4	Umenie a kultúra: Kultúra odievania. Kultúra správanía
Občan a štát	OŽZ 2, TPPZ 1-4	61	Geografia: Územné usporiadanie Slovenska, Štáty sveta
Občan a právo	MKV1-3, MV1-3, OŽZ3, OSR1-5	6,12,13,14,15,17,21-22,27-30, 49, 52-53	Geografia: Územná samospráva - orgány
Základné ekonomické problémy	MV1-3, TPPZ1-4	1-3	Dejepis: Materiálne vzťahy v histórii
Trhový mechanizmus	TPPZ 1 4	1-3	Matematika: Tvorba grafov a vzťahov
Trh práce	OŽZ1-3, TPPZ1-3	31-36, 43-48, 58	Geografia: Územné orgány
Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad	MV1-3, OSR1-5	41-43, 48	Matematika: Štatistické metódy
Svet práce	OSR 1-4, TPPZ 1-6	58, 31-47	
Úloha peňazí a finančných inštitúcií	OSR1-5, TPPZ 1-4, OŽZ 1-3	44-47, 50, 52-64	Matematika: Úroková miera, rozpočet. Daňové priznanie Dejepis: Peniaze a ich formy v dejinách.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Ekonomické vzťahy počas histórie ľudstva.

Tematický celok	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				metódy	formy	metóda	prostriedok
<i>Človek ako jedinec</i>	<p>Podstata ľudskej psychiky psychika, vnímanie, emócie</p> <p>Osobnosť človeka, jeho temperament, schopnosti, motívy a postoje. Učenie</p> <p>Psychológia v každodennom živote- zdravie a stres Poradenstvo a duševná hygiena</p>	<p>Pojmy: psychológia, psychika, vedomie, prežívanie, správanie, psychické procesy a vlastnosti, osobnosť, temperament, charakter, schopnosti, inteligencia, nadanie, hodnoty, normy, postoje, typológia osobnosti, psychohygiena</p>	<p>Žiak vie opísať, ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí Vysvetliť rôznorodosť prejavov správania Porovnať rôzne metódy učenia Vysvetliť zásady duševnej hygieny Identifikovať príčiny a dôsledky stresu</p>	<p>Výklad Rozhovor Diskusia Čítanie s porozumením</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Individuálna práca Skupinová práca</p>	<p>Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>
<i>Človek a spoločnosť</i>	<p>Proces socializácie Sociálne skupiny, vzťahy, roly, pozície Medziľudská komunikácia Sociálne procesy - rodina Funkcie, typy rodín Škola - rola žiaka, učiteľa Voľný čas Spoločenské organizácie a inštitúcie Sociálne fenomény Normy správania, deviácie</p>	<p>sociológia, spoločnosť, jednotlivec, sociálne vzťahy, sociálna skupina, sociálna rola, sociálny status, sociálna zmena, deviácia, komunikácia, socializácia, výchova, sebvýchova, učenie, kontrola, sebaopoznanie, sociálne správanie, kultúra, sociológia rodiny, verejná mienka, sociálna nerovnosť, komunita, organizácie, sociologický výskum.</p>	<p>Žiak vie uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo vzťahoch Vie na príkladoch uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie odlišností rôznych soc. skupín Vie vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole Obhájiť racionálne využívanie voľného času Popísať jednu spoloč. organizáciu pracujúcu s</p>	<p>Výklad Rozhovor Riešenie problému Čítanie s porozumením</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Individuálna práca Skupinová práca</p> <p>Vyučovacia hodina</p>	<p>Individuálne skúšanie ústne Hromadné skúšanie písomné Overujúce skúšanie</p>	<p>- slovné hodnotenie</p> <p>- bodovaný test podľa % úspešnosti</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Soc. problémy - kriminalita		mládežou		preverovania a hodnotenia žiackych výkonov		
<i>Občan a štát</i>	Štát - znaky a formy Právny štát Ústava SR Demokracia - princípy Politický systém, voľby Volebné systémy Ľudské práva Dokumenty a systém ochrany Práva dieťaťa	štát, znaky štátu, funkcie štátu, štátna moc, štátne symboly, sústava štátnych orgánov, deľba moci, forma vlády, forma štátu, štátny režim, , sloboda, demokracia, voľby, volebné systémy, volebné právo, suverenita, pluralizmus, právny štát, politický systém, ľudské práva a slobody, základné dokumenty k ochrane ľudských práv a slobôd, politológia, subjekty politického systému, politické strany, hnutia, nátlakové skupiny, združenia, organizácie, liberalizmus, konzervativizmus, parlamentarizmus, tolerancia, ochrana spotrebiteľa.	Žiak vie porovnať historické a súčasné typy štátov Popísať úlohu a oblasti, ktoré spravuje ústava Vysvetliť, prečo je štátna moc rozdelená na tri zložky Porovnať a rozlíšiť funkcie a úlohy štátnej moci Vysvetliť, podstatu demokracie Popísať spôsoby volieb Charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb Uplatniť zvládnutie komunikácie v styku s úradmi Uviesť dokumenty zakotvujúce ľudské práva Obhájiť si svoje práva a rešpektovať ľudské práva druhých	Výklad Rozhovor Práca s odborným textom Riešenie problému Rozprávanie Exkurzia NRSR	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca	Individuálne skúšanie ústne Hromadné skúšanie písomné	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Občan a právo</i>	Právo - normy, morálka a právo Právo v každodennom živote Právna spôsobilosť, systém Odvetvia práva Občianske právo Rodinné právo Trestné právo	právo, normy, právny systém, orgány na ochranu právnej kultúry, odvetvia práva - základy štátneho práva, rodinného práva, občianskeho práva, pracovného práva, správneho práva, trestného práva,	Žiak vie vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami Charakterizovať právny systém Uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj	Výklad Rozhovor Diskusia Čítanie s porozumením Práca s knihou Exkurzia súd Prezentácia	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Orgány ochrany práva Advokácia, prokuratúra, notariáty	legislatívny proces, aplikácia práva, náprava práva	ako a kde sú zverejňované Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva Vysvetliť základné práva spotrebiteľa Uviesť podmienky vzniku manželstva Odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem Porovnať náplň činnosti orgánov orgánov právnej ochrany				
<i>Základné ekonomické problémy a ich riešenie</i>	Problém vzácnosti Základné ekonomické otázky Príkazová ekonomika Trhová ekonomika Národná ekonomika	potreby, statky, výroba, výrobné faktory - práca, prírodné zdroje, kapitál, výrobok, služby, tovar, spotreba, výmena, reprodukcia ekonómia, ekonomika, základné ekonomické otázky, teórie	Žiak vie vysvetliť pojem vzácnosť Porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok Charakterizovať ekonomiku SR	Rozhovor Riešenie problému Rozprávanie	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Trhový mechanizmus</i>	Ekonomický kolobeh Základné funkcie a úlohy trhu Typy trhov Správanie spotrebiteľov a výrobcov -dopyt a ponuka Trhová rovnováha Proces tvorby cien Trhová konkurencia	trh, typy trhov, trhový mechanizmus, dopyt, ponuka, cena	Žiak vie preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu	Výklad Rozhovor Diskusia Riešenie problémov Didaktická hra Práca s knihou	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Trh práce</i>	Dopyt po práci Ponuka práce cena práce - mzda a jej formy Mobilita práce	výrobné faktory – práca dôchodky, národný dôchodok, mzda, renta, zisk, úrok	Žiak vie vysvetliť špecifiká trhu práce Porovnať záujmy subjektov na trhu práce Preukázať praktickú	Prezentácia Diskusia Riešenie problémov Práca s knihou	Vyučovacia hodina základného typu	Praktické skúšanie	Slovné hodnotenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	Pracovný trh v EÚ Globalizácia pracovného trhu		orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce	Samostatná činnosť na základe inštruktáže	Individuálna práca Praktická aktivita		
<i>Nezamestnanosť a jej sociálno - ekonom. dopad</i>	Formy nezamestnanosti Inštitúcie riešiace problém nezamestnanosti Hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti	Nezamestnanosť, cyklická nezamestnanosť, prirodzená nezamestnanosť, dobrovoľná, nedobrovoľná nezamestnanosť, dávky v hmotnej núdzi, Úrad práce, miera nezamestnanosti	Žiak vie identifikovať príčiny vzniku nezamestnanosti Navrhnuť spôsoby riešenia tejto otázky Zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti Na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry	Rozhovor Diskusia Riešenie problémov Výklad	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva	Priebežné skúšanie Písomné hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti
<i>Svet práce</i>	Práca a povolanie zamestnanie Vzdelávanie - príprava na výber povolania Kariérne poradenstvo Práca s profesijnými informáciami Písomné materiály uchádzača o zamestnanie Žiadosť o prijatie do zamestnania Motivačný list Prihláška na štúdium Profesijný životopis Vstup na trh práce pracovný pomer pracovná zmluva Samostatná zárobková činnosť Poradenské služby pre začínajúcich	Zamestnanie, práca, povolanie, záujmy, záľuby, vzdelávanie, kariéra, štruktúrovaný životopis, motivačný list, žiadost' do zamestnania, internetové pracovné portály, agentúry, sprostredkovateľské agentúry, kariérny poradca, mediátor, výchovný poradca, testy pre uchádzačov do zamestnania, pracovná zmluva, dovolenka, kolektívna zmluva, generálny dohoda, výpovedná lehota, práca na dohodu, trvalý pracovný pomer, dohoda o brigádnickej práci študenta, živnosť, živnostenský úrad,	Žiak vie kriticky posúdiť svoje zdravotné, osobnostné a kvalifikačné predpoklady k voľbe ďalšieho štúdia a profesijnej orientácie Vysvetliť súvislosť medzi dosiahnutým vzdelaním a možnosťami svojho osobného profesijného uplatnenia Vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií médií Vypracovať podrobné dokumenty k uchádzaniu sa o prácu, príp. štúdium Posúdiť výhody a riziká podnikania v porovnaní so zamestnaním Uviesť, ako postupovať pri	Rozhovor Diskusia Riešenie problémov Beseda	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca beseda	Praktické skúšanie Skupinové skúšanie	Slovné hodnotenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

	podnikateľov Živnostenské podnikanie Zakladanie živnosti	účtovníctvo, živnostenské podnikanie, všeobecné podmienky, viazané živnosti, voľné živnosti	založení živnosti				
<i>Úloha peňazí a finančných inštitúcií</i>	Peniaze - funkcie a formy Euro v SR Finančné inštitúcie Banky, bankový účet Poistovne, produkty poisťovní Daňová sústava Dane Daňové úrady Daňové a odvodové povinnosti	Výmenný obchod, tovarové peniaze, drahé kovy, platidlo, kovové peniaze, papierové peniaze, hotovostné, bezhotovostné peniaze, depozitné, bankové peniaze, euromince, eurobankovky, ochranné znaky, Európska centrálna banka, komerčné banky, národná banka, guvernér, štátny rozpočet, bankové rezervy, diskontná sadzba, kontokorentný účet, bežný účet, platobná karta, kreditná karta, limit povoleného prečerpania, priame dane, DPH, nepriame dane, spotrebné dane, miestne dane, daňové priznanie, odvody: zdravotné, sociálne, Sociálna poisťovňa, komerčné poistenie, poistenie života a zdravia, poistenie osôb, poistenie majetku a zodpovednosti za škody, daňový poradca, nebankové subjekty, investičné sporenie, stavebné sporenie,	Žiak vie: Rozlíšiť hodnoty eurových bankoviek a mincí Určiť ochranné znaky eurobankoviek Uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov Opísať základné bankové produkty - bežný účet, internetové bankovníctvo Vysvetliť základné typy daní Opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov	Výklad Rozhovor Diskusia Čítanie s porozumením Práca s knihou Prezentácia	Vyučovacia hodina základného typu Individuálna práca Skupinová práca	Individuálne skúšanie Priebežné skúšanie Overujúce hromadné skúšanie	- slovné hodnotenie - bodovaný test podľa % úspešnosti

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		poisťovací vzťah, poistenec, poistné					
--	--	---	--	--	--	--	--

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OBČIANSKA NÁUKA

4. ROČNÍK

UČEBNÉ ZDROJE

- **Literatúra**

- Dejiny filozofie, kolektív autorov, SPN 2004
- Filozofia, Mária Fürstová Jurgen Trinks, SPN 1996
- Malé dějiny filosofie, Hans Joachim Störig, Karmelitánské nakladatelství 2000

- **Didaktická technika**

CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor

- **Materiálne výučbové prostriedky**

CD, DVD s nahrávkami

- **Ďalšie zdroje**

www.infovek.sk

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
Úvod do filozofie	OSR 4	1.2 Žiak sa učí posúdiť pojmy bohatstvo a chudoba ako výsledok schopností jednotlivca 3.2 Žiak vie prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine	ETV - podmienky pre správne zachovanie sa v životných situáciách DEJ - slávne osobnosti v dejinách
Filozofická antropológia	MV 1, 3, 4		BIO - stavba ľudského tela
Etika	ENV 1	1.3 Žiak vie vysvetliť etické súvislosti bohatstva a chudoby v celospoločenskom kontexte 2. 4 Žiak vie vysvetliť etický rozmer rôznych rozhodnutí týkajúcich sa osobných financií	ETV - kritériá posudzovania správneho konania
Filozofia náboženstva (religionistika)	OSR 3		NBV - boh ako garant morálky
Politická filozofia	MKV 1, 3	3.7 Žiak sa vie inšpirovať príkladmi úspešných osobností,	ETV - prijateľné a neprijateľné správanie sa

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		vie uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny	v spoločnosti, problém autority
Metafyzika	OŽZ 1		FYZ - dynamika telies
Teória poznania	MV 2		
Filozofia 19.storočia	MKV 1, 3	3.7 Žiak sa vie inšpirovať príkladmi úspešných osobností	DEJ - vedecko-technická revolúcia
Filozofia 20. Storočia	MKV 1, 3	3.7 Žiak vie uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti a ich vplyv na výšku životnej úrovne seba a svojej rodiny	MAT - logicko-formálne systémy

ROZPRACOVANIE JEDNOTLIVÝCH ZLOŽIEK VÝUČBY OBČIANSKEJ NÁUKY – 4. ROČNÍK

Tematický celok	téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégie vyučovania		Hodnotenie	
				formy	metódy	metódy	prostriedky
Úvod do filozofie	čo je filozofia, podoby filozofie	filozofia, mýtus, predstava, pojem, údiv, stereotypy v myslení, ilúzia, utrpenie, filozofické disciplíny, význam filozofie	uviesť znaky filozofie a mýtu, nájsť v texte znaky filoz. a mytológ. uvažovania, sformulovať otázku, zaradiť do filozofickej disciplíny	vyučovacia hodina základného typu	výklad práca s textom riadený rozhovor	frontálne skúšanie ústne skúšanie	ústna odpoveď
Filozofická antropológia	podstata človeka a identita vlastného ja	filozofia človeka, štruktúra osobnosti, duša a telo, dualizmus, fyzikalizmus, mozog	identifikovať a analyzovať problémy, otázky a spory filozofických diskusií a polemík v rámci filozofickej antropológie, charakterizovať stanoviská filozofov k ich riešeniu	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia riadený rozhovor	ústne skúšanie didaktický test	ústna odpoveď test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Etika	problém dobra a zla, problém správnosti nášho konania	dobro, zlo, správne nesprávne konanie, druhy konania, cnosť, život povinnosť, zodpovednosť úžitok, pôžitok, šťastie utrpenie, následky konania, mravnosť, charakter, hodnota	orientovať v rôznych etických koncepciách, definovať pojmy zohrávajúce rozhodujúcu úlohu v každodenných debatách týkajúcich sa správnosti konania, sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu	vyučovacia hodina základného typu	výklad diskusia práca s dennou tlačou práca s internetom práca s textom	ústne skúšanie test	ústna odpoveď test
Filozofia náboženstva (religionistika)	problém existencie boha, vzťahu medzi vedením a vierou	náboženstvo, filozofia, veda, teizmus, deizmus, ateizmus, existencia boha, dôkaz, dôkazy existencie boha, kritika teizmu, kritika ateizmu, panteizmus, teodicea	rozlíšiť náboženstvo, filozofiu a vedu, určiť identifikačné znaky pohľadov na boha, charakterizovať spory a problémy pri dokazovaní, porovnať alternatívne riešenia problémov, zaujať vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad práca s textom riadený rozhovor diskusia	projekt frontálne skúšanie	ústna odpoveď test
Politická filozofia	problém optimálneho usporiadania spoločnosti	sloboda, spravodlivosť, rovnosť, sociálne utópie, legitimita vlády, legitimita súkromného vlastníctva, komunita, libertariánstvo, liberalizmus, komunizmus, komunitarizmus	orientovať sa v základných pojmoch a smeroch politickej filozofie, identifikovať predsudky a stereotypy v bežnom politickom diskurze, porovnať riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad práca s textom riadený rozhovor	ústne skúšanie test	test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Metafyzika	problém bytia, podstaty, slobody a nevyhnutnosti	skutočnosť, ilúzia, zdanie, zmena a trvanie, náhoda a nevyhnutnosť, psychofyzický problém, pôvod a poriadok sveta, substancia, materializmus dualizmus, monizmus	charakterizovať črty vlastné Západnej filozofii ako celku a uviesť odlišnosti, ktoré ju odlišujú od filozofického myslenia iných kultúr resp. civilizačných okruhov, vysvetliť príčiny zmien ťažiskových tém a problémov ontologického myslenia	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia riadený rozhovor	ústne skúšanie didaktický test	ústna odpoveď test
Teória poznania	problém zdrojov, hraníc a možností nášho poznania	hranice poznania, objektivita poznania, zdroje a metódy poznania epistémé, doxa, racionalizmus, empirizmus, metodická skepsa	uviesť a orientovať sa v ťažiskových problémoch teórie poznania, charakterizovať stanoviská jednotlivých filozofov ku konkrétnym problémom, identifikovať nedostatky každého zo zdrojov poznania	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	výklad diskusia práca s dennou tlačou práca s internetom	ústne skúšanie test	ústna odpoveď test
Filozofia 19.storočia	filozofia orientovaná na človeka, scientistická filozofia	pozitivizmus, scientizmus, voluntarizmus, filozofia života, hlavní predstavitelia filozofie 19. storočia	uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre toto obdobie dejín filozofie, charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu, zaujať k jednotlivým koncepciám vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva	výklad práca s textom riadený rozhovor diskusia	frontálne skúšanie ústne skúšanie	ústna odpoveď

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Filozofia 20. storočia	filozofia života, filozofia jazyka, analytická filozofia	poznávací status jazyka, význam, jazyk, lingvistika, sémantika, reprezentácia, existencia, pragmatizmus, hlavní predstavitelia filozofie 20. storočia	uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre toto obdobie dejín filozofie, charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu, zaujať k jednotlivým koncepciám vlastné stanovisko	vyučovacia hodina základného typu, vyučovacia hodina upevňovania a prehĺbovania učiva	výklad riadený rozhovor	ústne skúšanie	test
------------------------	--	---	--	---	-------------------------	----------------	------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

SPOLOČENSKOVEDNÝ SEMINÁR

4. ROČNÍK (VOLITEĽNÝ PREDMET)

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

CIELE

Občianska náuka rozvíja kľúčové kompetencie tým, že vedie žiaka k týmto cieľom:

- pocit jedinečnosti a neopakovateľnosti každého jednotlivca v spoločnosti,
- utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistické sebapoznávanie a sebahodnotenie
- akceptovanie vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí
- osobná angažovanosť uvedomenie si práv a povinností, rešpektovanie základných princípov demokracie a tolerance
- získanie základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovanie vhodných komunikačných prostriedkov na vyjadrenie vlastných pocitov,
- myšlienok, názorov a postojov,
- primerané obhajovanie svojich práv,
- rešpektovanie a uplatňovanie mravných princípov a pravidiel spoločného spolunažívania
- preberanie zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

HODNOTENIE PREDMETU

Predmet je klasifikovaný. Pri hodnotení predmetu sa bude postupovať podľa Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl. Učiteľ prihliada na teoretické vedomosti, úroveň osvojenia si základných informácií, ako i na záujem o problematiku a najmä schopnosti aplikovať získané vedomosti v praxi.

PK Človek a spoločnosť na škole sa v rámci svojej činnosti dohodla na pravidlách využívania hodnotenia. Konkrétne dotvorenie systému determinuje typ osobnosti každého učiteľa, charakter triedy, klímu našej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa využívajú postupy zabezpečujúce korektné a objektívne hodnotenie. Pravidelne sa uplatňujú vzájomné hodnotenie spolužiakov a sebahodnotenie. Hlavným cieľom hodnotenia je naučiť žiaka hodnotiť samého seba, aby vedel posudzovať vlastné sily a schopnosti.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Hodnotí sa osvojenie základných poznatkov, zručností a postojov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. V predmete občianska náuka. Učiteľ dáva žiakom šancu vyvíjať sa primeraným tempom, hodnotí každý výkon žiaka bezprostredne po jeho ukončení. Toto hodnotenie má hlavne motivačný charakter.

Metódy a prostriedky hodnotenia: Sebahodnotenie, hodnotenie spolužiakmi, pochvala, uznanie, prezentácia prác, diagnostický rozhovor, debata, reflexia, odmena, pozornosť, podanie ruky a i.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Zaradením nasledovných prierezových tém do výučby občianskej náuky sa sleduje zlepšenie kompetencií a spôsobilostí žiakov, týkajúcich sa ako ich osobnostného, tak ich spoločenského rozvoja. Každá z prierezových tém sleduje konkrétne ciele:

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

1. pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
2. rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni,
3. získať a postupne skvalitňovať schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu

MEDIÁLNA VÝCHOVA

1. osvojiť si stratégie zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a rozvinutie mediálnej kompetencie – zmysluplného využívania médií a ich produktov,
2. rozvinúť schopnosť vytvorenia vlastného názoru na základe rôznych zdrojov prijímaných informácií,
3. rozvinúť schopnosť kriticky posudzovať informácie šírené médiami a vyberať z týchto informácií,
4. uvedomenie si vplyvu médií na jednotlivca a na verejnú mienku

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

1. zlepšiť pripravenosť žiakov na stret a prípadné spolunažívanie s príslušníkmi iných kultúr, vytvorenie vzájomného rešpektu, poznávanie a rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality,
2. zameranie na slovenské kultúrne prostredie a tradičnú kultúrnu rozmanitosť tohto prostredia,
3. zamedzenie rôznych podôb neznášanlivosti, rasizmu a xenofóbie

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

1. formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí,
2. rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

1. naučiť žiakov rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, ale vedieť si uplatniť aj svoje práva,
2. podporovať prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok,
3. pestovať kvalitné medziľudské vzťahy,
4. rozvíjať zručnosti potrebné pre život a spoluprácu,
5. rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ TVORBA

1. rozvíjať pocit zodpovednosti za udržanie hmotného i nehmotného dedičstva krajiny,
2. vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu k svojmu regiónu, krásam prírody, staviteľstvu, ľudového umenia

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

1. spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine – písomne i verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií
2. získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
3. kultivovane prezentovať svoje názory, hypotézy,
4. prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
5. využívať rôzne typy prezentácií,
6. rozvíjať schopnosť komunikovať, argumentovať, pracovať s informáciami, obhájiť vlastný názor

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Národný štandard finančnej gramotnosti (schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 19. marca 2009 pod číslom CD-2009-22702/9699-1:913) popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako **vek, rodina, kultúra či miesto bydliska**. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie

ABSOLVENT STREDNEJ ŠKOLY BY MAL BYŤ SCHOPNÝ:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančne gramotní absolventi stredných škôl by mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

SPÔSOB IMPLEMENTÁCIE

Pri sprostredkovaní informácií, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

TÉMY, KOMPETENCIE A ČIASTKOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti.

Celkovo sú **Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti.**

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

- 1.1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- 1.2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- 1.3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- 1.4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
- 1.5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

- 2.1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2.2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov.
- 2.3: Kontrolovať osobné informácie.
- 2.4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
- 2.5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
- 2.6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

- 3.1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- 3.2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických potrieb) jednotlivca a rodiny.
- 3.3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
- 3.4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- 3.5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- 3.6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
- 3.7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

- 4.1: Vypracovať osobný finančný plán.
- 4.2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- 4.3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- 4.4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe.
- 4.5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
- 4.6: Uvedomiť si účel a dôležitosť poslednej vôle.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

- 5.1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- 5.2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- 5.3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť.
- 5.4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

- 6.1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- 6.2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie buduje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- 6.3: Zhodnotiť investičné alternatívy
- 6.4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
- 6.5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
- 6.6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

7. Riadenie rizika a poistenie

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Celková kompetencia **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

- 7.1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
- 7.2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
- 7.3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- 7.4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
- 7.5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

UČEBNÉ ZDROJE

• Literatúra

- Sopóci,J.,Búzik,B.: ZÁKLADY SOCIOLOGIE, SPN 1995
- Krsková,A.,Krátká,D.: ZÁKLADY PRÁVA, SPN 2006
- Šlosár,R.,Búrová,S.,Fabová,L.,Lisý,J.: ZÁKLADY EKONOMIE A EKONOMIKY, SPN 2001
- Košč,M.: ZÁKLADY PSYCHOLOGIE, SPN 2006
- Tóth,R.: ZÁKLADY POLITOLOGIE, SPN 2001
- Martinská Vavrová,A.: NOVÁ Maturita Náuka o Spoločnosti, Príroda 2005

• Didaktická technika

CD a DVD prehrávač, PC, dataprojektor

• Materiálne výučbové prostriedky

CD, DVD s nahrávkami

Tematický celok	Prierezové témy	Finančná gramotnosť	Medzipredmetové vzťahy
<i>Človek ako jedinec</i>	OSR 1, OZZ 2	26. Vysvetliť význam komunikácie o finančných povinnostiach ešte pred založením spoločnej domácnosti	BIO - ľudský mozog
<i>Človek a spoločnosť</i>	MV 1,2 MKV 2,3	31. Posúdiť meniace sa životné udalosti a situácie jednotlivca	UAK - prvky materiálnej kultúry
<i>Občan a štát</i>	MV 2		GEO - územné usporiadanie SR, štáty sveta
<i>Občan a právo</i>	OZZ 3, MKV 2	40. Napísať sťažnosť na základe porušenia zákona o ochrane spotrebiteľa	ETV - nesprávnosť porušovania slušného správania
<i>Základné ekonomické problémy a ich riešenia</i>	OSR 4	9. Opísať problematiku efektívneho dosahovania výsledkov v ekonomickej oblasti	DEJ - materiálne vzťahy v histórii
<i>Trhový mechanizmus</i>	OSR 3	47. Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť rozpočet	MAT - tvorba grafov a vzťahov
<i>Trh práce</i>	TPP 1,5	6. Opísať príklady tzv. dedenia chudoby	GEO - územné orgány
<i>Nezamestnanosť a jej sociálno - ekonom. dopad</i>	OZZ 3	25. Používať zodpovedné rozhodovanie pri dlhodobých cieľoch vysvetliť vplyv inflácie na príjem	MAT - štatistické metódy
<i>Svet práce</i>	TPP 2,3	20. Poznať základnú problematiku rozvoja osobnej finančnej gramotnosti	
<i>Úloha peňazí a finančných inštitúcií</i>	TPP 3	1. Chápať funkciu peňazí ako prostriedok harmonizácie vzťahu trvalých životných hodnôt s reálnym uspokojovaním životných potrieb Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine	MAT - úroková miera, rozpočet DEJ - peniaze a ich formy v dejinách

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Tematický celok/téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Stratégia vyučovania		Hodnotenie	
			formy	metódy	metódy	prostriedky
<p>Človek ako jedinec</p> <p>Podstata ľudskej psychiky psychika, vnímanie, emócie</p> <p>Osobnosť človeka, jeho temperament, schopnosti, motívy a postoje. Učenie</p> <p>Psychológia v každodennom živote- zdravie a stres Poradenstvo a duševná hygiena Upevňovanie učiva</p>	<p>Pojmy: psychológia, psychika, vedomie, prežívanie, správanie, psychické procesy a vlastnosti, osobnosť, temperament, charakter, schopnosti, inteligencia, nadanie, hodnoty, normy, postoje, typológia osobnosti, psychohygiena</p>	<p>Žiak vie opísať, ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť</p> <p>vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých</p> <p>ľudí</p> <p>Vysvetliť rôznorodosť prejavov správania Porovnať rôzne metódy učenia Vysvetliť zásady duševnej hygieny Identifikovať príčiny a dôsledky stresu</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie a práca s knihou</p> <p>Riadený rozhovor</p> <p>Práca s psychologickými testami</p> <p>Prezentácia</p>	<p>Ústne skúšanie</p> <p>Didaktický test</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>test</p>
<p>Človek a spoločnosť</p>	<p>sociológia, spoločnosť, jednotlivec, sociálne vzťahy, sociálna skupina, sociálna rola, sociálny status,</p>	<p>Žiak vie uplatniť spoločensky vhodné</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva</p>	<p>Riadený rozhovor</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Proces socializácie</p> <p>Sociálne skupiny, vzťahy, roly, pozície</p> <p>Medzilidská komunikácia</p> <p>Sociálne procesy - rodina</p> <p>Funkcie, typy rodín</p> <p>Škola - rola žiaka, učiteľa</p> <p>Voľný čas</p> <p>Spoločenské organizácie a inštitúcie</p> <p>Sociálne fenomény</p> <p>Normy správania, deviácie</p> <p>Soc. problémy - kriminalita</p> <p>Rozširovanie učiva</p>	<p>sociálna zmena, deviácia, komunikácia, socializácia, výchova, sebvýchova, učenie, kontrola, sebaopoznanie, sociálne správanie, kultúra, sociológia rodiny, verejná mienka, sociálna nerovnosť, komunita, organizácie, sociologický výskum</p>	<p>vhodné spôsoby komunikácie vo vzťahoch</p> <p>Vie na príkladoch uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie odlišností rôznych soc. Skupín</p> <p>Vie vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole</p> <p>Obhájiť racionálne využívanie voľného času</p> <p>Popísať jednu spoloč. Organizáciu pracujúcu s mládežou</p>	<p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie</p> <p>Práca s knihou</p> <p>Rolové hry</p> <p>Návšteva spoločenskej organizácie</p> <p>Práca s dennou tlačou</p>		<p>test</p>
<p>Občan a štát</p>	<p>štát, znaky štátu, funkcie štátu, štátna moc, štátne symboly, sústava štátnych orgánov, deľba moci,</p>	<p>Žiak vie porovnať historické a</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania</p>	<p>Práca s právnymi dokumentami</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Štát - znaky a formy</p> <p>Právny štát</p> <p>Ústava SR</p> <p>Demokracia - princípy</p> <p>Politický systém, voľby</p> <p>Volebné systémy</p> <p>Ľudské práva</p> <p>Dokumenty a systém ochrany</p> <p>Práva dieťaťa</p> <p>Systematizácia a rozširovanie učiva</p>	<p>forma vlády , forma štátu, štátny režim, , sloboda, demokracia, voľby, volebné systémy, volebné právo, suverenita, pluralizmus, právny štát, politický systém, ľudské práva a slobody, základné dokumenty k ochrane ľudských práv a slobôd, politológia, subjekty politického systému, politické strany, hnutia</p>	<p>súčasný typ štátov</p> <p>Popísať úlohu a oblasti, ktoré spravuje ústava</p> <p>Vysvetliť, prečo je štátna moc rozdelená na tri zložky</p> <p>Porovnať a rozlíšiť funkcie a úlohy štátnej moci</p> <p>Vysvetliť, podstatu demokracie</p> <p>Popísať spôsoby volieb</p> <p>Charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb</p> <p>Uplatniť zvládnutie komunikácie v styku s úradmi</p> <p>Uviesť dokumenty zakotvujúce ľudské práva</p>	<p>a prehĺbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Vysvetľovanie</p> <p>Hry</p> <p>Práca s knihou</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Práca s výučbovým softvérom</p>	<p>Didaktický test</p>	<p>test</p>
--	--	---	--	---	------------------------	-------------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		Obhájiť si svoje práva a rešpektovať ľudské práva druhých				
Občan a právo	právo, normy, právny systém, orgány na ochranu právnej kultúry, odvetvia práva - základy štátneho práva, rodinného práva, občianskeho práva, pracovného práva, správneho práva, trestného práva, legislatívny proces, aplikácia práva	Žiak vie vysvetliť rozdielnosť	Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva Vyučovacia hodina osvojenia učiva Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov	Práca s právnymi dokumentami	Didaktický test	ústna odpoveď
Právo - normy, morálka a právo Právo v každodennom živote Právna spôsobilosť, systém Odvetvia práva Občianske právo Rodinné právo Trestné právo Orgány ochrany práva Advokácia, prokuratúra, notariáty Rozširovanie a upevňovanie vedomostí		medzi morálnymi a právnymi normami Charakterizovať právny systém Uviest', ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva Vysvetliť základné práva spotrebiteľa Uviest' podmienky vzniku man želstva Odôvodniť účel sankcií pri poru- šení právnych noriem		Práca s učebnicou Výklad Riadený rozhovor Rolové hry Práca s dennou tlačou Práca s výučbovým softvérom	Ústne skúšanie	didaktický test

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

		Porovnať náplň činnosti orgánov orgánov právnej ochrany				
<p>Základné ekonomické problémy a ich riešenie</p> <p>Problém vzácnosti</p> <p>Základné ekonomické otázky</p> <p>Príkazová ekonomika</p> <p>Trhová ekonomika</p> <p>Národná ekonomika</p>	<p>potreby, statky, výroba, výrobné faktory - práca, prírodné zdroje, kapitál, výrobok, služby, tovar, spotreba, výmena, reprodukcia ekonómia, ekonomika, základné ekonomické otázky, teórie</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojem vzácnosť</p> <p>Porovnať rôzne typy ekonomík</p> <p>z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok</p> <p>Charakterizovať ekonomiku SR</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Výklad</p> <p>Práca s učebnicou</p> <p>Práca s právnymi dokumentmi</p> <p>Práca s dennou tlačou</p>	<p>Ústne skúšanie</p>	<p>ústna odpoveď</p> <p>didaktický test</p>
<p>Trhový mechanizmus</p>	<p>trh, typy trhov, trhový mechanizmus, dopyt, ponuka, cena</p>	<p>Žiak vie preukázať praktickú</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina</p>	<p>Vysvetľovanie</p>		<p>ústna odpoveď</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Ekonomický kolobeh</p> <p>Základné funkcie a úlohy trhu</p> <p>Typy trhov</p> <p>Správanie spotrebiteľov a výrobcov -dopyt a ponuka</p> <p>Trhová rovnováha</p> <p>Proces tvorby cien</p> <p>Trhová konkurencia</p> <p>Opakovanie a systematizácia</p>		<p>orientáciu v problematike fungovania trhového mecha-</p> <p>nizmu</p> <p>Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu</p>	<p>preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s učebnicou</p> <p>Didaktické hry</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Brainstorming</p>		<p>test</p>
<p>Trh práce</p> <p>Dopyt po práci</p> <p>Ponuka práce</p> <p>cena práce - mzda a jej formy</p> <p>Mobilita práce</p>	<p>výrobné faktory – práca dôchodky, národný dôchodok, mzda, renta, zisk, úrok</p>	<p>Žiak vie vysvetliť špecifiká</p> <p>trhu práce</p> <p>Porovnať záujmy subjektov</p> <p>na trhu práce</p> <p>Preukázať praktickú orientáciu</p>	<p>Vyučovací hodina základného typu</p> <p>Vyučovací hodina upevňovania a prehĺbovania učiva</p> <p>Vyučovací hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovací hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Výklad</p> <p>Práca s internetom - vyhľadávanie</p> <p>Práca s dennou tlačou</p>	<p>Ústne skúšanie</p> <p>Praktické skúšanie</p>	<p>projekt</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Pracovný trh v EÚ Globalizácia pracovného trhu		v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce				
Nezamestnanosť a jej	Nezamestnanosť, cyklická nezamestnanosť, prirodzená nezamestnanosť, dobrovoľná, nedobrovoľná nezamestnanosť, dávky v hmotnej núdzi, Úrad práce, miera nezamestnanosti		Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva Vyučovacia hodina osvojenia učiva Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov			ústna odpoveď
sociálno - ekonom. dopad		Žiak vie identifikovať príčiny vzniku nezamestnanosti Navrhnuť spôsoby riešenia tejto otázky Zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti Na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry		Práca s výučbovým softvérom Výklad Práca s internetom	Praktické skúšanie	projekt
Formy nezamestnanosti Inštitúcie riešiace problém nezamestnanosti Hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti Systematizácia vedomostí						
Svet práce	Zamestnanie, práca, povolanie, záujmy, záľuby, vzdelávanie, kariéra, štruktúrovaný životopis, motivačný list, žiadosť do zamestnania, internetové pracovné	Žiak vie kriticky posúdiť svoje	Vyučovacia hodina základného typu Vyučovacia hodina upevňovania a prehlbovania učiva Vyučovacia hodina	Práca s výučbovým softvérom	Praktické skúšanie	

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Práca a povolanie zamestnanie</p> <p>Vzdelávanie - príprava na výber povolania</p> <p>Kariérne poradenstvo Práca s profesijnými informáciami Písomné materiály uchádzača</p> <p>o zamestnanie Žiadosť o prijatie do zamestnania Motivačný list</p> <p>Prihláška na štúdium Profesijný životopis Vstup na trh práce</p> <p>pracovný pomer pracovná zmluva</p>	<p>portály, agentúry, sprostredkovateľské agentúry, kariérny poradca, mediátor, výchovný poradca, testy pre uchádzačov do zamestnania, pracovná zmluva, dovolenka, kolektívna zmluva, generálny dohoda, výpovedná lehota, práca na dohodu, trvalý pracovný pomer, dohoda o brigádnickej práci študenta, živnosť, živnostenský úrad, účtovníctvo,</p>	<p>zdravotné, osobnostné a kvalifikačné predpoklady k voľbe ďalšieho štúdia a profesijnej orientácie Vysvetliť súvislosť medzi dosiahnutým vzdelaním a možnosťami svojho osobného profesijného uplatnenia Vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií Vypracovať podrobné dokumenty k uchádzaniu sa o prácu, príp. štúdium Posúdiť výhody a riziká podnika-</p>	<p>osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s alternatívnym študijným materiálom Riadený rozhovor Práca s dennou tlačou Práca s médiami</p>		<p>ústna odpoveď</p>
---	--	---	--	--	--	----------------------

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

<p>Samostatná zárobková činnosť</p> <p>Poradenské služby pre začínajúcich podnikateľov</p> <p>Živnostenské podnikanie</p> <p>Zakladanie živnosti</p>		<p>nia v porovnaní so zamestnaním</p> <p>Uviesť, ako postupovať pri založení živnosti</p>				
<p>Úloha peňazí a finančných inštitúcií</p> <p>Peniaze - funkcie a formy</p> <p>Euro v SR</p> <p>Finančné inštitúcie</p> <p>Banky, bankový účet</p> <p>Poisťovne, produkty poisťovní</p>	<p>Výmenný obchod, tovarové peniaze, drahé kovy, platidlo, kovové peniaze, papierové peniaze, hotovostné, bezhotovostné peniaze, depozitné, bankové peniaze, euromince, eurobankovky, ochranné znaky, Európska centrálna banka, komerčné banky, národná banka, guvernér, štátny rozpočet, bankové rezervy, diskontná sadzba, kontokorentný účet, bežný účet</p>	<p>Rozlíšiť hodnoty eurových bankoviek a mincí</p> <p>Určiť ochranné znaky eurobankoviek</p> <p>Uviesť úlohu bánk a finančných inštitúcií ako sprostredkovateľov</p>	<p>Vyučovacia hodina základného typu</p> <p>Vyučovacia hodina upevňovania a prehľbovania učiva</p> <p>Vyučovacia hodina osvojenia učiva</p> <p>Vyučovacia hodina preverovania a hodnotenia žiackych výkonov</p>	<p>Práca s internetom</p> <p>Práca s alternatívnym štúdiom</p> <p>materiálom</p> <p>Práca s dennou tlačou</p> <p>Vysvetľovanie</p> <p>Dokazovanie príkladmi</p>	<p>ústne skúšanie</p> <p>praktické skúšanie</p>	<p>ústna skúška</p> <p>test</p>

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Daňová sústava		Opísať základné bankové produkty - bežný účet, internetové bankovníctvo				
Dane		Vysvetliť základné typy daní				
Daňové úrady		Opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov				
Daňové a odvodové povinnosti						
Upevňovanie učiva						